[Izhaja] vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

[Iss]ued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

[LETO]—YEAR XXXI. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 14, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 31. AVGUSTA (AUGUST 31), 1939 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 170

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

[Po]ljska vlada apelira na [V]eliko Britanijo za pomoč

[V] apelu omenja koncentracijo nemškega vo[ja]štva ob meji in zahteva akcijo na podlagi [pa]kta vzajemne vojaške pomoči. Varšava [po]slala oster protest slovaški vladi, ki je po[z]dravila prihod nemških čet. Angleški krogi [š]tudirajo Hitlerjeve pogoje glede poravnave [k]onflikta s Poljsko. Ruski zunanji komisar [o]bišče Hitlerja v Berlinu

[Lon]don, 30. avg. — Poljska [je, v]znemirjena zaradi kon[centra]cije nemških čet ob meji, [po]slala apel Veliki Britaniji, [da ta]koj priskoči na pomoč v [smislu] provizij pakta vzajemne [vojaške] pomoči, ki je bil podpi[san] v Londonu zadnji petek. "O[kupa]cija Slovakije po nemških [četah] ogroža poljske vitalne in[terese] in varnost Poljske," se [glasi a]pel.

[Odgovor] poljske vlade, o kate[rem] je bil London informiran, [je s]kušnja angleške garan[cije ne]dotakljivosti poljskega ozemlja. [Slična] zahteva od premierja [Cham]berlaina takojšen odgovor. [Ta] akcija je prišla v mo[ment], ko so bile izmenjane no[te z] diktatorjem Hitlerjem in [Cham]berlainom. Zunanji minis[ter] Halifax je konferiral s pre[mier]jem po sprejetju apela iz [Varšave].

[Ch]amberlain je v svojem govo[ru v] parlamentu dejal, da odlo[čitev] glede vojne ali miru še ni [padla], zaeno pa je poudaril, da [bo An]glija držala obljubo in po[magala] Poljski, če jo bo Nemči[ja na]padla. Dalje je govoril o [...]h pripravah na suhem, [na mor]ju in v zraku.

[Po] Chamberlainovem govoru [je] Arthur Greenwood, vodja la[buri]stov, obljubil podporo vladi, [zaeno] pa je pozval premierja, [da] takoj odredi evakuacijo Lon[dona].

[Var]šava, Poljska, 30. avg. — [Vlad]a smatra, da je bila koncen[traci]ja nemškega vojaštva ob [slova]ški meji končana v polnem [obse]gu in iz tega razloga se je [odlo]čila za splošno mobilizacijo [vseh] oborožene sile. Istočasno je [poslal]a oster protest Bratislavi [na] manifestu, katerega je iz[dal] duhovnik Jožef Tiso, slova[ški] premier in vodja klerikalne [stran]ke, v katerem je pozdravil [prihod] nemških čet v Slovakijo. [Varš]ava je označila premierjev [mani]fest za neprijateljski čin.

[V]čeraj se je pripetilo več in[ciden]tov ob slovaško-poljski me[ji]. [Po]ljaki pravijo, da so bili agre[sorji] nemški vojaki. Ti so udrli [na] poljsko ozemlje in napadli [...]. Poljske avtoritete so se [maš]čevale nad Nemci zaradi blo[kade] poljskih konzulatov v Nem[čiji]. Podvzele so slično akcijo [proti] nemškim konzulatom v Te[šinu] in Lvovu. Konzuli so bili [obvešč]eni, da ne smejo zapustiti [svoji]h uradov in ne pošiljati po[šte], dokler ne bo blokada polj[skih] konzulatov v Nemčiji pre[klica]na.

[U]radno naznanilo pravi, da je [v] bombni eksploziji, ki se je [pri]petila na železniški postaji v [Tar]novu,v obmejnem poljskem [mes]tu, 17 oseb ubitih in 38 ra[njen]ih. Trije Nemci so bili are[tira]ni po eksploziji.

[K]olikor se tiče Poljske, se [med]narodna situacija ni izpre[meni]la. Nadaljnji razvoj zavisi [od] Nemčije in Velike Britanije. [Ura]dni krogi so izjavili, da so [...], da bo Poljska revidira[la s]voje stališče in pristala na [Hit]lerjeve zahteve glede odstopa [Gd]anska, koridorja in drugih ob[mej]nih distriktov, brez podlage.

[Be]rlin, 30. avg. — Hitlerjev [odg]ovor na angleško noto je bil [poslan] v London sinoči. Tu trdi[jo], da je diktator ponovil svoje [zah]teve, da mora Poljska brez[pog]ojno odstopiti Gdansk in ko[ridor] Nemčiji in šele potem bo [raz]pravljal o mednarodnih pro[ble]mih z drugimi velesilami. Tu [trdi]jo, da bi Velika Britanija [in] Francija sprejeli Hitlerjeve [pog]oje.

Naciji so še vedno uverjeni, da bo Nemčija dobila Gdansk, koridor in druge poljske pokrajine brez vojne. Zdaj so pozvali svoje zaveznike, naj podprejo njihove zahteve. Kakor Nemčija, naj tudi oni nastopijo proti Poljski, Veliki Britaniji in Franciji. Tu trdijo, da bo Vekoslav Molotov, ruski zunanji komisar, ki je zadnji teden podpisal prijateljski pakt z Ribbentropom, nemškim zunanjim ministrom, v Moskvi, kmalu prišel v Berlin. Naciji upajo, da bo tudi Mussolini izdal deklaracijo, v kateri bo naglasil enotnost med Italijo in Nemčijo. Italijanski poslanik Bernardo Attolico se je včeraj dvakrat oglasil v Hitlerjevem uradu. Hans Viktor von Mackensen, nemški poslanik v Rimu, bo danes dospel v Berlin.

Hitler se zaveda resnosti situacije. V svojem govoru v parlamentu zadnjo nedeljo je omenil zvezo med Nemčijo in sovjetsko Rusijo in dejal: "Jaz izganjam hudiča z Belcebubom."

Naciji pravijo, da sta hudič in Belcebub Anglija in Rusija in da Hitler upa, da bo zmagal v borbi z obema hudičema.

Nemški časopisi srdito napadajo Poljsko. List Der Angriff piše, da je Poljska mobilizirala armado 3,500,000 mož.

Navali na trgovine se nadaljujejo. Nemške gospodinje so odkrile, da ne morejo dobiti živil in drugih potrebščin v količini, ki je označena na kartah. Veliko število malih trgovin je moralo zapreti vrata. Kavarne in restavracije so tudi zaprle del svojih prostorov. Pomanjkanje živeža je občutno in naciji se jeze nad dolgimi vrstami ljudi, ki se zbirajo pred trgovinami. Neki uradnik v ministrstvu propagande je po radiu posvaril Nemce pred navali na trgovine. Dejal je, da se ljudje zbirajo pred trgovinami, da dobijo več nego so upravičeni na podlagi dekreta o hranitvi živil. "Nacijska Nemčija ne bo trpela tega," je bilo svarilo. "Jaz ne govorim v imenu države, temveč v interesu splošnosti. Kdor ne bo upošteval teh interesov, se bo sam avtomatično izključil iz občestva."

Dalje je rekel, da med onimi, ki oblegajo trgovine, tvorijo večino židje, ne manjka pa se tudi bedastih in histeričnih Nemcev. Policija je bila pozvana v akcijo za vzdrževanje reda in razpršitev ljudi pred trgovinami.

Roosevelt odredil preiskavo parnika

Zadržitev Bremena izzvala senzacijo

Washington, D. C., 30. avg.—Predsednik Roosevelt je prevzel popolno odgovornost za zadržanje in preiskavo nemškega parnika Bremena v newyorški luki. Dejal je, da je odredil preiskavo, da ugotovi, ali je bilo na parniku napadalno orožje.

Roosevelt je citiral slučaj zadržitve parnika Alabama v času ameriški civilne vojne. Ta parnik je bil zgrajen v Angliji za ameriške rebele v civilni vojni. Ker je potopil nekaj ameriških ladij, je ameriška vlada zahtevala odškodnino od Anglije v vsoti $15,000,000 in jo tudi dobila.

Parnik Bremen je bil po Rooseveltovi izjavi zadržan v soglasju s politiko, ki se mora v slučaju krize izvajati proti vsem potencialnim vojnim silam brez diskriminacije. Zadržitev nemškega parnika ni nič bolj značilna kot zadržitev Normandije in De Grassa. Slednja sta francoska parnika. Oba parnika so preiskali federalni inšpektorji, nakar je De Grasse odplul iz pristanišča.

Zadržitev Bremena je izzvala senzacijo med uradniki parobrodnih družb v New Yorku. Prva poročila so se glasila, da je bil parnik zasežen po instrukcijah iz Washingtona in da se instrukcije tičejo samo nemških parnikov. Možnost je, da bo Hitler smatral zadržitev Bremena za sovražen čin proti Nemčiji.

Obsedno stanje oklicano v Slovakiji

Dežela v oblasti nemške armade

Bratislava, Slovakija, 30. avg. — Po nemških vojaških avtoritetah diktirano obsedno stanje je bilo oklicano v Slovakiji, ki je neodvisna samo po imenu, drugače pa je pod popolno kontrolo diktatorja Hitlerja. Proglas je objavil premier Jožef Tiso.

"Vse potežkoče med slovaškimi državljani in nemškim vojaštvom se bodo reševale pred nemškimi vojaškimi sodišči," se glasi proglas. "Slovaki morajo zalagati nemško armado z živežem in drugimi potrebščinami. Armada je prišla v Slovakijo, da zaščiti mlado državo pred Poljsko."

Slovaški trgovci morajo sprejemati nemški denar od vojakov. Ena nemška marka predstavlja vrednost desetih slovaških kron. Slično denarno razmerje je bilo postavljeno v zadnjem marcu, ko je diktator Hitler zajamčil Slovaški neodvisnost in so Nemci zasedli militaristične cone v Slovakiji.

Stavka uslužbencev v mehiških sodiščih

Vera Cruz, Mehika, 30. avg.—Vrata in vhodi tukajšnjih sodišč so pokriti z rdečimi in črnimi zastavami, znaki, ki pomenijo, da je v teku stavka. Stavko so oklicali uslužbenci.

Policijski naval na fašiste v Londonu

Seja članov irskega kabineta

London, 30. avg. — Policija na konjih je razbila parado fašistov in njih simpatičarjev pred uradom premierja Chamberlaina. Pognala je fašiste s ceste in zastražila urad.

Pohodniki so nosili napise: "Angleška mladina ne sme biti masakrirana." Ko so pričeli kričati: "Mi hočemo mir" in "Živijo Mosely," je policija navalila nanje. Več oseb je bilo aretiranih.

Dublin, Irska, 20. avg. — Člani kabineta so sinoči razpravljali na svoji seji o obrambi in ukrepih proti napadom iz zraka. "Irska lahko ostane nevtralna, toda ne verjamemo, da bodo drugi to dovolili," je izjavil predstavnik vlade po seji kabineta. "Irska mora biti pripravljena na vse."

Vlada je naslovila nov apel glede priglasitve prostovoljcev za obrambno službo. Prvi apel ni dobil pričakovanega odziva.

Boj proti Hearstu se nadaljuje

Kompanija grozi stavkarjem

Chicago. — (FP) — Hearstova akcija, ko je ustavil izhajanje dnevnika Herald & Examiner, enega izmed dveh listov, proti katerima je unija časnikarjev oklicala stavko v zadnjem decembru, ne bo izpremenila situacije. Tako je izjavil H. R. Seller, reprezentant Ameriškega časnikarskega gilda. Boj proti Hearstu se bo nadaljeval, dokler ne bo Hearst pristal na zahteve stavkarjev.

Seller je rekel, da stavkarji simpatizirajo s tiskarji, vozniki in drugimi delavci, ki so izgubili zaslužek, ko je Herald & Examiner prenehal izhajati. List ne bi bil zabredel v finančne potežkoče, ako ne bi vodil opozicije proti organiziranim delavcem. Poravnava stavke časnikarjev bi stala upravo neznatno vsoto v primeri z izgubo milijonov dolarjev, kateri so bili potrošeni za boj proti stavkarjem. Seller je omenil, da je bilo naznanilo o suspenziji lista naznanjeno nekaj ur po konferenci s predstavniki unije časnikarjev glede poravnave stavke pri obeh listih. Edward Woods, Hearstov pravni svetovalec, je umaknil sugestijo glede uposlitve vseh stavkarjev pod pretvezo, da so zahteve unije pretirane.

Herald & Examiner, jutranji list, je bil silno prizadet v kampanji stavkarjev. Izgubil je veliko število naročnikov in oglasov. Drugi Hearstov list, pri katerem je stavka, je Evening American.

Lekarniška firma Walgreen Co. se je pridružila Hearstu v boju proti stavkarjem. Zapretila je, da bo izposlovala injunkcijo proti časnikarjem, ker piketirajo njene lekarne v znak protesta, ker še vedno daje oglase Hearstovemu listu.

Uprava Hearstovih listov je izposlovala injunkcijo pri sodniku G. C. Niemeyerju, da omeji stavkovne aktivnosti. Unije CIO in ADF so nato skupno nastopile in obsodile injunkcijo in reakcionarnega sodnika, ki jo je izdal, da podpre Hearsta pri razbijanju stavke. Javno mnenje je na strani stavkarjev in boj se nadaljuje z vso srditostjo.

Kuhn mora ostati v Ameriki

Washington, D. C., 20. avg.—Kongresnik Dies, načelnik odseka, ki preiskuje neameriške aktivnosti, je pozval federalne avtoritete in oblasti v New Yorku, naj zadrže Fritza Kuhna, voditelja Nemško-ameriške zveze, nacijske organizacije. Dies se boji, da ne bi Kuhn pobegnil v Nemčijo. Vodja ameriških nacijev je nastopil pred Diesovim odsekom pred desetimi dnevi. Kuhn je v razgovoru z reporterji, ko je bil obveščen o akciji, izjavil: "Kot vidim, se Dies zanima zame. On misli, da bom pobegnil v Nemčijo na parniku Bremenu. To se ne bo zgodilo, ker se dobro počutim tukaj. Ne počutil bi se dobro na Bremenu in ne na kateremkoli drugem parniku."

Nove stavke avtnih delavcev v Detroitu

Detroit, Mich., 30. avg.—Unija združenih avtnih delavcev (CIO) je oklicala stavke v tovarnah Federal Mogul Corp. in Bohn Aluminum & Brass Co., ki izdelujejo avtne pritikline. V stavki je zavojevanih okrog 1500 delavcev. Unija zahteva unijsko delavnico, zvišanje mezde in odpravo akordnega dela.

STALIN POŠILJA ČETE NA ZAPADNO MEJO

Ratifikacija pakta z Nemčijo spet odložena

RUMUNSKI OBRAMBNI UKREPI

Moskva, 30. avg.—Sovjetska vlada se je odločila za ojačanje svojih vojaških garnizij na zapadu, ker se je napetost v vzhodni Evropi povečala. Zadevno vest je objavila uradna časopisna agentura Tass, ki je zaeno zanikala poročila iz zunanjih virov o potegnitvi 300,000 vojakov z zapadne meje, da ojači pozicije na vzhodu. Več tisoč vojakov je v zadnjih dneh odrinilo na zapad.

Vrhovni sovjetski svet (parlament) je ponovno odložil ratifikacijo prijateljskega in nenapadalnega pakta z Nemčijo. Na dnevnem redu je revizija zakona o vojaški službi. Ko bo to vprašanje rešeno, se bo pričela diskuzija o ratifikaciji. Tu napovedujejo, da bo parlament potrdil pakt v petek. Zunanji opazovalci pravijo, da je bila ratifikacija odložena toliko časa, da situacija postane jasnejša.

Bukarešta, Rumunija, 30. avg. — Rumunija je pričela utrjevati mejo ob Rusiji. Ta se vleče po dolini ob reki Dniestri. Utrjevalna dela, ki so se pričela ob meji, so posledica sklenitve prijateljskega pakta med nacijsko Nemčijo in sovjetsko Rusijo.

Belgija in Holandska za pogajanja

Francoska vlada sprejela ponudbo

Pariz, 30. avg. — Francoska vlada je naznanila, da je sprejela ponudbo belgijskega kralja Leopolda in holandske kraljice Wilhelmine glede posredovanja med državami, ki so zapletene v konfliktu. Ponudba je bila poslana tudi Veliki Britaniji, Nemčiji, Italiji in Poljski, toda te države še niso odgovorile.

V Parizu še vedno prevladuje mnenje, da vojne zaradi Gdanska ne bo. Sem so dospela poročila iz Rima, ki naglašajo, da bo Italija ostala nevtralna, če izbruhne vojna med Nemčijo in Poljsko. Vprašanje je le, ali se Mussolini navdušuje za mir iz prepričanja, ali pa je to le poteza v soglasju s Hitlerjevo taktiko.

Rumunija, Jugoslavija, Turčija, Grčija in Španija so že naznanile, da se ne bodo vmešavale v konflikt in da hočejo ostati nevtralne. Naciji v Gdansku so pričeli širiti letake, v katerih dolžijo Jugoslavijo, da je izdala Nemčijo.

Nobenega dvoma ni o stališču francoske vlade. Celo skeptiki so se uverili, da se je Francija odločila za ustavitev agresije nacijske Nemčije za vsako ceno. Nov "monakovski sporazum" je izključen.

Hrvatska dobila novega bana

Belgrad, 30. avg. — Ivan Subotič je bil tu slovesno zaprisežen kot prvi ban avtonomne Hrvatske. Ceremonije so se vršile v navzočnosti kneza Pavla, jugoslovanskega regenta. Knez je podelil novemu banu kraljevski red prve vrste. S to formalnostjo je bil postavljen nov red v Jugoslaviji.

Domače vesti

Vesti iz Minnesote

Duluth, Minn. — V Chisholmu je 27. avg. umrl Jos. Stariha, star 54 let in doma od Semiča v Beli Krajini. V Ameriki je bival 34 let in do leta 1912 je bil v Calumetu, Mich. Zapušča ženo, sina in hčer, v starem kraju pa očeta in brata.—V Buhlu je naglo umrl 66-letni Martin Papič, ki je bil rojen v okolici Črnomlja v Beli Krajini in vsa dolga leta svojega življenja v Ameriki je preživel v Minnesoti.

Jugoslovanski dan preložen

New York. — Proslava jugoslovanskega dneva na svetovni razstavi v New Yorku, ki se je imela vršiti 6. septembra, je bila zaradi političnega položaja v Evropi preložena na nedoločen čas.

Dvojna številka Cankarjevega glasnika

Cleveland. — Izšla je dvojna — za avgust in september — to je prva in druga številka tretjega letnika Cankarjevega glasnika, mesečnika za leposlovje in pouk. Kakor poroča upravnik Zorko, se je Cankarjev glasnik za avgust zakasnil in je zaradi tega zdaj izšla dvojna številka. Kriva tega je bolezen urednika Etbina Kristana, ki ga je zadnje tedne zelo mučila. Zdaj se mu pa vrača zdravje in Cankarjev glasnik bo odslej redno izhajal.

Japonska dobila novo vlado

Kitajska bo vztrajala v borbi

Tokio, 30. avg.—General Šunroku Hata, mož, ki je vodil japonske vojne operacije v centralni Kitajski preteklo leto, je bil izbran za vojnega ministra v novi japonski vladi, katero je sestavil general Nobujuki Abe. Nova vlada je naznanila, da bo zasledovala zmerne smernice v mednarodnih zadevah, toda kampanjo proti Kitajski bo nadaljevala z vso odločnostjo.

Število članov kabineta je bilo znižano na deset s konsolidacijo manjših ministrskih pozicij. General Abe ima v vladi poziciji premierja in zunanjega ministra. Vlada premierja Hiranume, ki je vzdrževala tesne stike z osjo Rim-Berlin, je odstopila po podpisu prijateljskega in nenapadalnega pakta med nacijsko Nemčijo in komunistično Rusijo.

Čungking, Kitajska, 30. avg. — General Čiang Kajšek, vrhovni poveljnik kitajske oborožene sile, je včeraj izjavil, da bo Kitajska vztrajala v borbi proti japonskim imperialistom ne glede na razvoj dogodkov v Evropi. On je izrazil mnenje, da je kitajski odpor proti Japonski v luči razvoja situacije v Evropi glavni faktor v novi mednarodni politiki opozicije proti agresorjem.

Tokio, 30. avg.—Japonska časopisna agentura Domej poroča, da so japonski letalci uničili trinajst mongolskih in ruskih bojnih letal v bitki nad ozemljem med Mandžurijo in Zunanjo Mongolijo. Poročilo dostavlja, da Japonci niso izgubili nobenega letala.

Francija poslala emisarja v Sirijo

Pariz, 30. avg.—General Maxime Weygand je včeraj odpotoval v Sirijo kot posebni emisar francoske vlade. Pred odhodom je konferiral s premierjem Daladierjem in predsednikom Lebrunom. Njegova misija je značilna v zvezi z vlogo, ki jo igra Turčija kot zaveznica Francije in Anglije v sedanji evropski krizi. Hitlerjev poslanik Franz von Papen se je zaman trudil, da potegne Turčijo proč od Francije in Anglije. Obljuboval ji je, da bo s pomočjo Nemčije dobila kontrolo nad Sirijo.

VPRAŠANJE LOČITVE TISKARSKE UNIJE OD ADF

Odločitev zavisi od vodstva federacije

PROTI IZREDNEMU ASESMENTU

Fort Worth, Tex. — (FP) — Ali mogočna mednarodna tiskarska unija pretrga 58 let staro zvezo z Ameriško delavsko federacijo, zavisi popolnoma od akcije eksekutivnega odbora ADF. Tako je odločila konvencija tiskarske unije, ki se je vršila v tem mestu.

V resoluciji, katero sta odobrili obe frakciji na konvenciji, je unija opozorila Greena, predsednika ADF, in druge voditelje, da so tiskarji že večkrat povedali, da ne bodo plačevali izrednega asesmenta v posebni sklad ADF, ki se rabi za financiranje boja proti unijam Kongresa industrijskih organizacij. Resolucija dalje pravi, da nadaljnja zveza z federacijo ne zavisi od plačevanja asesmenta in priznanja kontrole ADF nad mednarodnimi unijami. Ako delegatje tiskarske unije ne bodo dobili sedeža na konvenciji ADF, ki se prične v oktobru v Cincinnatiju, O., ne bodo tiskarji več plačevali članarine. Resolucija izraža tudi željo po ustanovitvi skupne organizacije vseh delavskih unij, "ki bo lahko konstruktivno reševala sporne zadeve."

Dva predloga glede amendiranje ustave sta bila sprejeta. Oba bosta predložena članstvu v odobritev. Eden določa povečanje članov eksekutivnega odbora na šest, drugi pa znižanje prispevkov penzijski sklad od 2% na 1½%. Če bo penzijski sklad padel pod vsoto $1,500,000, se prispevki avtomatično zvišajo na prejšnjo stopnjo.

Resolucija glede odstavitve Woodruffa Randolpha, tajnikablagajnika, kot urednika glasila unije, je bila položena na polico po viharni debati. Boj proti Randolphu sta vodila predsednik Claude M. Baker in John J. Conley, podpredsednik. Oba sta trdila, da Randolph zlorablja glasilo v politične namene.

Milton Kaufman, novi podpredsednik Ameriškega časnikarskega gilda, je v svojem govoru pred delegati poudarjal, da vlada med časnikarji in tiskarji harmonija. On se je tudi zahvalil tiskarski uniji v Chicagu, ker pomaga časnikarjem v stavki proti Hearstovemu listu.

Klavniške družbe podpisale pogodbo

Pogajanja z Armour & Co. obnovljena

Chicago, 30. avg. — Unija klavniških delavcev, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, ki je zapretila s splošno stavko v klavnicah Armour & Co., je včeraj naznanila, da je pet manjših družb podpisalo pogodbo z njo. Pogodba krije okrog 2500 delavcev in ostane v veljavi eno leto. Unija je dobila izključno pravico reprezentacije delavcev pri kolektivnih pogajanjih.

Pogodbo so podpisale Agar Packing & Provision Corp., P. Brennan Co., Illinois Meat Co., Roberts & Oake Co. in Miller & Hart Co.

Voditelji klavniške unije in uradniki Armour & Co. so se včeraj ponovno sestali na konferenci in razpravljali o sklenitvi pogodbe. Sestanek ni prinesel nobenega rezultata, naznanjeno pa je bilo, da se bodo pogajanja nadaljevala.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, da je priloži poštnino.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1939) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Glasovi iz naselbin

Nekaj o življenju

Detroit. — Večina nas, ki smo prišli v to Kolumbusovo deželo pred 20, 30, 40, leti, smo raztreseni po širni Ameriki. Čas beži hitro naprej. Nekdaj mladi, čvrsti, polni upanja in hrepenenja po boljši bodočnosti, se staramo in odhajamo drug za drugim. Naši mladostni načrti in upi so večinoma splavali po vodi. Ko smo prišli v to deželo, smo upali, da si napolnimo žep s par tisočaki, se vrnemo v domovino, kjer si ta poplača dol, drugi si kupi grunt, tretji si izboljša domačijo, četrti ustanovi svojo obrt. Ampak večinoma so bile to le sanje, ki so se razblinile, prav tako tudi sanje po udobnem življenju na stara leta.

Vse se je zasukalo drugače. Večinoma smo bili deležni le težkega dela in truda. Večina je fizično izčrpana. Ker prihajamo iz fizično zdravega naroda, bi marsikdo lahko dočakal visoko starost, ako bi imeli boljše življenske pogoje in lažja dela. Ako se poglobimo v vse naše življenje v tej deželi, moramo priznati, da nismo zaostajali za nobenim večjim narodom. Udejstvovali smo se in se še v raznih industrijah in strokah in po procentih tudi jako dobro politično in kulturno. Visokih šol nismo imeli. 90% našega naroda je izdelala le štirirazrednico in že tam smo bili primorani učiti se dveh jezikov. Glavni predmet pa je bil veronauk, kot da bi katekizem, zgodbe sv. pisma in podobno res človeku kaj koristilo v življenju.

Premožen kmet, ako je imel več sinov, je enega gotovo dal študirati za duhovna, bajtarji, kot je bil podpisani, pa smo se podali k učenju raznih strok. Pogodba je veljala za štiri leta brezplačnega dela. Prvo leto smo pestovali otroke, drugo leto pasli krave, tretje leto smo delavnico pometali in šele četrto leto si dobil v roke kladivo, dleto ali kakršno orodje si že potreboval v obrti, katere si se učil. Pri vsem tem si bil večkrat lačen ko sit in povrhu še trikrat na dan tepen od pomočnikov.

Iz vsega tega bi se lahko spisala jako zanimiva zgodovina našega malega naroda, ki je naseljen po vsem svetu in mnogo nas je, ki ne vemo drug za drugega. Včasih se pa le pripeti, da si presenečen ob srečanju tovariša po dolgih letih, ko ti ga kdo predstavi. Gledaš, strmiš, premišljuješ in iščeš v glavi svoje spomine, ki te povedejo 30, 40 let v preteklost, v tvoja otroška leta. Kar sam sebi ne verjameš in se vprašuješ, ali je res tako. Tako sem tudi ugibal 15. avgusta, ko mi je John Sankar predstavil Franka Železnikarja, "Kovtrovega Franceta iz Pod lipe". Iz otroških let sem se ga dobro spominjal, toda zdaj, po 35 letih pa stoji pred teboj človek, ki te daleč prekaša po velikosti in tudi teži, da mi je vse tuje. Frank Železnikar živi v Clevelandu že nad 30 let. Svojo gostilno ima na Jenings rd. in je tudi član S. N. P. J.

Nas so obiskali tudi sorodniki Ignac Gržel z ženo in Frank Ogrin z ženo iz Waukegana. Vsi so bili prvič v naši naselbini. Tudi oni so se sestali s svojimi prijatelji in znanci iz otroških let v SND. Vsi smo se živahno pogovarjali o naših krajih in časih, katere smo tamkaj preživeli v naši mladosti. Bil nam je lep večer in nam bo ostal dolgo v spominu. Taki sestanki in presenečenja se dogajajo med našim narodom v Ameriki vsaki dan.

SNPJ priredi vsako leto pomemben dan za vse članstvo. To je proslava jednotinega dneva, ki se vrši na Labor day. Letos se bo vršila v La Sallu, Ill. Na teh priredbah se sestanejo prijatelji in znanci, sorodniki in člani jednote. Marsikdo se sestane s prijateljem ali znancem, katerega ni videl že mnogo let, morda ne, odkar je šel iz stare domovine. To je dokaz, da sta nam jednota in časopisje jako potrebna. Ako bi ne bilo teh ustanov, bi bila večina našega naroda popolnoma izgubljena v tej širni deželi.

Anton Jurca, 121.

Kansaščani se vidijo in se ne vidijo

Arma, Kans. — Še málo in se bomo videli in zopet malo in se ne bomo videli, kér grem k očetu, je nekoč rekel Kristus. Nekaj takega bo tudi z nami v Kansasu. Še par dni in se bomo videli v Yalu, kjer priredi veselico federacija kansaških društev SNPJ, in zopet malo in se ne bomo videli, ker bomo šli vsak na svoj dom.

Plesali bomo nič koliko. Frances Sinkovec mi je povedala, da bo nataknila tiste "čižme", ki imajo najbolj debele podplate, jaz pa imam svoje tudi v popravilu. Upam, da bodo vzdržali tisti dan, ampak "safety first" je še zmeraj na mestu.

Kot Ribničanka bi želela, da se tudi več Ribničanov udeleži te proslave, ker se človek med svojimi ljudmi še najbolje počuti in po domače pogovori. Pripravljalnemu odboru pa priporočam, da dobro pregleda pod v dvorani, če morda kakšen žebelj ven ne štrli ali pa kakšna grča. Če je tako, tedaj naj jo malo popili, da se ne bomo prekucvali, kakor da bi nas že nemške krogle dohajale.

Torej pojdimo vsi na to veselico, da nas bo več in se bomo bolje zabavali. To bo menda zadnja veselica federacije kansaških društev SNPJ v tej sezoni. Upati je, da bo tudi mladinski krožek v polnem številu udeležen. Na svidenje 4. septembra v Yalu.

Elizabeth Krusic, 434.

O Rusiji, polemiki in dopisih

West Allis, Wis. — Podpisani iskreno čestitam br. Gardnu za prevod W. G. Krivitskyjevega članka, in sicer ne tako kot je storil Jože Korsič iz Detroita z dne 25. julija. Ko sem čital Gardnov prevod omenjenega članka, so se mi kar lasje ježili. Toda ko sem prečital vse podatke, nisem niti malo dvomil o resničnosti istih.

Tudi jaz nisem prijatelj polemike, ako se mlati prazna slama. S pokojnim Frankom Novakom sva prišla večkrat navzkriž glede Rusije. On je bil zelo navdušen zanjo, med tem ko bi bil jaz rad videl, da bi v Prosveti ne bilo toliko pisanja o njej. Mi smo tukaj v Ameriki in glejmo zase, oni pa bodo že uredili svoje razmere.

Pokojni F. N. mi je nekoč omenil, da ima Trocki velik štab stenografov v Turčiji in da dela noč in dan za preobrat v Rusiji. Jaz sem pripomnil, da bi bila to največja nesreča za Rusijo, toda danes izgleda glede tega nekoliko drugače. Pokojni F. N. je bil dobro poučen o Rusiji in zelo navdušen zagovornik komunizma. Toda vendar je tudi on postal razočaran nad komunizmom. V tem razočaranju je ponovno prosil za pristop v socialistično stranko in smo ga sprejeli v kljub.

Tako so tudi ostali komunisti storili napako, ko so nasprotovali in škodovali socialističnemu pokretu. Niso se zavedali, kjer prepirata se dva, tretji dobiček ima. Če bi se bivši komunisti v resnici zavedali, kaj prav za prav komunizem pomeni, bi jim človek že odpustil. Toda tega niso vedeli, kar je dokaz njih taktika, katero so spreminjali kot se spreminja jesensko vreme. Zato jim trezen in premišljen človek ne more slediti in jih zagovarjati, ker so bili in so še danes na vsej črti v napačnem. Delavskemu gibanju ne bodo nikdar poplačali, kolikor škode so mu napravili in jo še danes delajo. Torej proč z njimi in proč iz Prosvete z vsem, kar je komunističnega!

Kot zastopniki slovenskega delavstva v tej deželi, smo dali na naših zborih in konvencijah polno moč uredniku naših listov. Če hočejo in vidijo potrebo, lahko tudi odgovarjajo na napade od nasprotne strani. Toda nikakor ne maramo kake škodljive polemike. Že davno smo se zavedali, ako bi raznim zgagarjem dali prostor, da bi delali propagando v našem listu, bi ne bilo dovolj prostora niti za samo odgovarjanje na njih obrekovanje in laži. Če jih primeš za dokaze, jim kar sapa zastane in zatajijo samega sebe, da se rešijo rdečice, katera jih zalije.

In zakaj begati in zavajati ubogo ljudstvo? Zakaj pittsburški naprejevci ne pišejo resnice? Saj je dovolj rojakov, ki potrebujejo poduka in izobrazbe. In tudi je dovolj prostora tudi za list Naprej, ako bi bil pošten in dal čitateljem potrebnega čtiva, ne pa jim serviral laži in obrekovanja poštenih delavcev pri Prosveti in Proletarcu, ki so že posvetili več ko polovico svojega življenja in moči za prebujo in spoznanje med slovenskim narodom v Ameriki. Pa ti pride še slabši ko pocestni vandrovec, slabši ko vlačuga in skuša z lažmi oblatiti in vzeti dobro ime našim poštenim delavcem, sobratom in učiteljem nas vseh!

In kaj sedaj, bratje? Ali se boste še družili z naprejevci? Ali boste še podpirali tak zloben, lažnjiv list kot je Naprej? Koliko šteje naše bratstvo? Pošljite račun uredniku Napreja in zahtevajte od njega, naj javno prekliče, kar je pisal proti predsedniku gl. nadzornega odseka SNPJ br. Franku Zaitzu in drugim uradnikom jednote. Zahtevajte, naj prekliče, drugače mu pa pošljite list nazaj vsi, ki ste člani SNPJ. Zavedajte se, da taki izbruhi škodujejo vsej organizaciji, ne samo prizadetim voditeljem.

Pri Napreju kričijo, da so za enotno fronto. Ta je pa lepa! Samo če boste dobili kaj takih bedakov, da vam bodo verjeli. Tudi pri nas v Milwaukeeju so letali od hiše do hiše s svojo literaturo in poskušali, da razbijejo socialistične shode. Bahali so se, koliko imajo članov, nabirali razne prispevke in zapravili veliko težko prisluženega delavskega denarja. Ko so pa videli, da so zavozili s svojo taktiko in da ne morejo nikamor več naprej, so se mislili vriniti v socialistično stranko. Toda tajnik je njih prošnje za pristop enostavno vrgel v koš in jim povedal, naj gredo tja, kamor spadajo — k vragu. Potem je bil zopet ogenj v strehi. Danes nimamo več sitnosti z njimi. Poskrili so se ko ščurki. Nema ga više komunista v Milwaukeeju.

Čitamo, da so dopisi hrbtenica lista. Je že nekoliko resnice, toda vsi dopisi niso koristni in tudi ne pošteni. Svetujem vsem dopisnikom, da bi se bolj omejili in pustili Rusijo Rusom v rešitev, v naše liste pa naj bi prišlo več čtiva o delovanju Bele hiše in kongresa ter podučilo čitatelje, kateri senatorji in kongresniki so priporočljivi in kateri škodljiv za nas delavce. Pajdašiti se s tucatom ljudi okrog Napreja je bedasto. Naš br. Kerže ga je bil pričel precej lomiti in tudi br. Zornik bo razočaran, kot je bil moj pokojni prijatelj Frank Novak, ko jih je spoznal.

Tudi pri nas se pojavi kak blufar, ki poskuša na zvite načine, da bi pridobil rojake za svoje koristi, toda nima uspeha. Če ga še iz Chicaga malo opomnijo na dostojnost, mu kar sapa zastane in potem je zopet vse mirno na severni strani.

Precej časa se nisem oglasil v Prosveti, ker se mi prostor smili, toda nekateri dopisniki nimajo usmiljenja in pišejo kar po dve in tri kolone dolge dopise. Zavzemimo se, da se list razširi na 15-20 tisoč naročnikov in na osem strani dnevno, potem se bomo pa lahko zlasali, kdor ima še polno glavo las. Prepuščajmo zmožnim in stvarnim dopisnikom, naj rabijo prostor v Prosveti. Pennsylvanske narodne dneve prepustite komunistom in klerikalcem, saj gliha skup štriha.

Joseph Radelj, 686.

Zidanškov odgovor

Sharon, Pa. — Že 35 let živim stalno v Pennsylvaniji, toda nisem vedel, da imamo v Penni slovenskega časnikarskega poročevalca. Ni čudno, da me ima Tone Zornik za največjega bedaka med bedaki. Ni bil moj namen, da bi mu odgovarjal na njegov zadnji dopis, čeprav misli, da smo vsi dopisniki bedaki, ki se ne udeležujemo raznih shodov in ne čitamo Adamičevih knjig ter ne nastopamo kot govorniki.

Moj zadnji dopis se ni tikal Adamiča ne Nemčije, ker nisem imel nikakih stikov ne s prvim ne z drugo, toda sem vseeno dočakal visoke starosti in tudi brez časnikarskega poročevalca lahko živim.

Zornik pravi, naj Zidanšek poda zaprisežено izjavo, kdaj je on capljal v Harrisburg ali celo v Washington, D. C. Čudno, da se Zornik ne spominja, kaj je zapisal v 161. štev. Prosvete, namreč, da je šel gledat, kaj se iz te moke izcimi. Zidanšek bi pa rad vedel, kaj se je iz tiste moke skuhalo za gladne brezposelne: kruh ali polenta, ker nisem videl v tistih košaricah ne kruha ne polente, marveč so bile napolnjene z odpadki, katere so pobirali na pittsburškem trgu.

Nadalje piše Zornik, "naj bo Zidanšku pojasnjeno tudi to, da Zorniku ni treba vprašati za pooblastilo, kaj sme delati in kaj ne. Mislim namreč udeleževanja shodov. Mislim, da znam tudi sam nekoliko misliti in povedati, kar br. Zidanšek ne more. Če bi, bi pri svojih 74 letih že lahko napravil kak govor, kajti dolgourno delo ga ni oviralo zadnjih 25 let."

No, tukaj je pa precej težak odgovor, vendar bom Zorniku skušal odgovoriti, ne da bi mi bilo treba priložiti zaprisežene izjave. Za "spičanje" se ne počutim nesposobnega, ampak imam poseben vzrok. Br. Zornik, ne mene niti tebe ni še nobeno društvo povabilo, da bi na njih priredbi napravila "spič". Za govornike si krajevna društva preskrbijo gl. odbornike, ki imajo upogled in mnogo izkušenj, da stare in mlade navdušujejo za napredek naše slavne matere SNPJ.

Veš, najin spor v Prosveti ni vreden piškavega oreha, če bi Tone Zornik ne letel tako visoko po luftu. Ko sem nekaj dni po tisti priredbi prišel v Imperial, je vsakdo pohvalil, da je br. Vider dober govornik. Tudi jaz sem slišal že skoraj vse glavne uradnike na shodih ali priredbah po Penni in jim dam priznanje, da so dobri govorniki. Potujem že mnogo let za Prosveto po Penni, toda nisem slišal še nobene osebe, ki bi se bila tako izrazila kakor se je izrazil Zornik, ko je zapisal: "Nastopilo je več govornikov, tudi podpisani je govoril, glavni govornik pa je bil Fred A. Vider. On je govoril največ v korist jednote, ne vem pa,

(Dalje na 3. strani.)

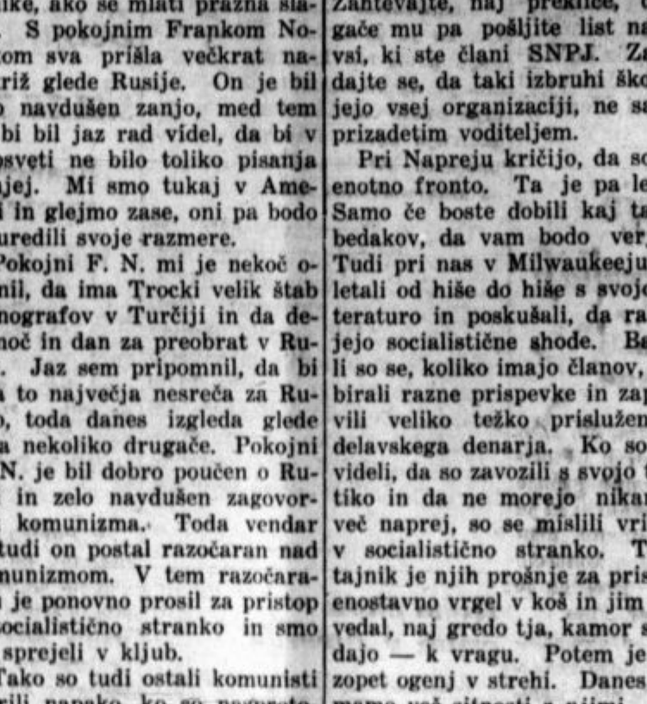

Tri dunajske begunke v New Yorku prišivanju ameriške zastave, ki bo podarjena kongresnici Carolini O'Day kot priznanje za njeno delo v prilog antinacijskih begunov. Od leve na desno so Catherine Mattern, Lila Roden in Mary Pichler.

Stalinova fronta v Ameriki se podira

Nadčloveška naloga, ki je bila sredi zadnjega tedna dekretirana iz Moskve hlapčevskemu stalinovskemu tisku v Ameriki — uključivši znanemu brenclju v Pittsburghu — da opere, osoli in opopra Hitler-Stalinovo smrdobo in jo servira ameriškim tepcem kot pristno pečenko, ne bo obvarovala stalinovske fronte v Ameriki največje krize v njeni kratki zgodovini. Fakt je, da je berlinsko-moskovski pakt zadal tej infamni fronti smrten udarec — ne samo v Ameriki, temveč po vsem svetu izven Rusije.

Prvi rezultat famoznega nacijsko-sovjetskega pakta je bil, da so najboljši "sopotniki" stalinovskega tabora v prvem hipu onemeli kot od strele zadeti, v drugem hipu so pa odleteli vsi ogorčeni in polni gneva — proč od smrdobe.

Vest iz New Yorka se glasi, da je vodstvo Browderjeve (komunistične) stranke še tisti večer sklicalo svoje zaupnike ("keymen", kakor poroča The New Leader) na nujni sestanek. Teh zaupnikov so imeli okrog 400, toda prišlo jih je le 120 — in še ti so se med seboj skregali. Večina teh zaupnikov hodi okrog kot brez glave, hodijo kot mokre cunje, vsi poparjeni in nevedoči, kaj bi rekli in kaj storili . . .

Na srečo vseh pravih demokratov Amerike je strela iz Moskve udarila tik pred letnim sestankom znane sleparske, stalinovske "Lige za mir in demokracijo". Sestanek z uličnim pohodom je bil v New Yorku zadnjo soboto in namesto od stalinovcev napovedanih 50,000 "sopotnikov" v procesiji so s težko muko spravili skupaj komaj 4000 oseb — vsekakor najboljših Stalinovih hlapcev, kar jih še premorejo v New Yorku. In — značilnost vseh značilnosti! — dobro je bilo, da so se pokazali. So vsaj demonstrirali očitno, da so za sporazum in slogo s Hitlerjem: *nobenega napisa proti Hitlerju niso nosili v pohodu!* —

Sopotniški magazini se s studom obračajo proč od Hitler-Stalinove zveze. The Nation, ki je tolikokrat metal šopke stalinovcem, je ožigosal Stalinov čin s tako ostrim sarkazmom in srdom, s kakršnim je doslej solil udarce le fašistom in burboncem. Še celo mevžasti Heywood Broun ni mogel prežvečiti moskovskega Monakova in boleče je vzkliknil: "Val fašizma si je s tem opomogel . . ."

Na drugi strani pa zloglasni Fritz Kuhn odobrava nacijsko-sovjetski pakt! Ameriški tisk citira Kuhna, da je rekel: "Jaz nimam nič zoper Stalina, nič zoper Sovjetsko unijo!"

Če so stalinovci dosledni v svoji pasji logiki, morajo zdaj Kuhna vzeti v svojo sredo kot svojega "sopotnika", če ne naravnost kot svojega "tovariša". Kuhn zagovarja Hitler-Stalinov pakt in Browder ga zagovarja! Kaj ju torej še loči? Koliko razdalje pa je še med nacionalnim socializmom Hitlerja in Kuhna in med nacionalnim boljševizmom Stalina in Browderja?

Yes, vsi trakuljasti članki v ameriško-stalinovskem tisku — s pittsburškim brencljem vred — niso in ne bodo zameglili pravega značaja nacijsko-sovjetskega pakta. Agonija v teh člankih, s katero opravičujejo pakt in ga poskušajo z nadčloveškim naporom spraviti v soglasje z interesi miru in demokracije — je naravnost trpinska; iz vsake besede zija silno trpljenje teh ljudi, ki se bore sami s seboj in poskušajo dopovedati nekaj, česar sami ne verjamejo!

Ali ni vpričo teh grotesknih dogodkov, ki tako jasno oznanjajo vsemu svetu strahovit polom stalinovske politike, že prišel čas, da tudi v naših ožjih krogih obračunamo s kriminalno toleranco napram stalinovski bolezni?

Danes mora že vsakemu tepcu med nami biti jasno, da je stalinovska politika razbila socialistično stranko v Ameriki, da je ista politika povzročila razkol med nami pred tremi leti in da ista politika danes poskuša zabiti klin razdora med članstvo SNPJ. Mi pa še vedno na enem koncu dajemo potuho stalinovski slepariji in toleriramo to sleparijo na podlagi puhle vere, da "imajo slovenski delavci v Ameriki in v starem kraju veliko zaupanje v Rusijo."

Koliko je tega zaupanja in koliko je vredno, da nekaterim našim socialistom brani, da se ne upajo stopiti na dan z resnico in objektivno kritiko? Koliko časa bomo še tolerirali v svoji sredi kriminalno stalinovsko propagando, katera se debelo zlaže vsakikrat, kadar odpre svoja široka usta?

Severni tečaj postaja toplejši

V zadnjih dvajsetih letih so učenjaki v A tidi opazili zanimiv pojav: južna meja led polj se je premaknila prav znatno proti se ru. Temperatura se je dvignila, ribe in dr bitja, ki morejo uspevati le v nekoliko topl vodi, si širijo svoj "življenjski prostor" tako proti severu.

Poletje l. 1936 je bilo posebno toplo v Vzh ni Grenlandiji in ob obalah se je večni led maknil do 72. stopnje severne širine, dosti nazaj nego kdaj prej. V Leningradu je bil tošnji junij najtoplejši v sedanjem stoletju. prej, l. 1932, je majhni ladji uspelo, da je N senovo deželo, bivšo deželo Franca Jožefa, p v zgodovini morske plovbe popolnoma obpl Ob istem času je plul parnik "Sibirjak vzdolž vse severne obale Leninove dežele, 1935. je ledolomilcu "Sadku" uspelo, da je v prtem vodovju opravil pot od severneta Nove zemlje do severnega rta Leninove de in do 82. stopinje 34. minute severne ši nekaj, kar se je polarnim raziskovalcem d videlo nemogoče.

Ruski učenjaki so postali prvi pozorni dviganje temperature v Arktidi. Tako je p Knipović ugotovil, da se je voda Barentso morja od začetka našega stoletja znatno o la, v marcu l. 1920 pa je bil termometer na vi zemlji celih 10 stopinj nad povpreč Povprečna zimska temperatura je v zad dvajsetih letih postala sploh dosti bolj ledovje v rekah na severu Rusije se lomi prej nego nekdaj, reke zaledenijo tudi pozneje. Prav tako se ptice in cvetlice v tičnih ozemljih pojavljajo dosti bolj zgodaj 1934 je divja črešnja v Leningradu vzcve 7. maja, štirinajst dni prej nego običajn tudi kukavica se je pojavila prej.

Pred sto leti je raziskovalec Schrenck o val, kako so prebivalci Mezna prekopavali ki so bila vse leto zaledenela. L. 1933 p našla neka odprava sovjetske akademije nosti nobenega sledu o zaledenelih tleh v nu, meja večnega ledovja se je bila poma la daleč proti severu. Prej so bili lososi v no od Barentsovega morja neznani, dane pojavljajo v Karskem morju.

Ta pojav, da se splošna temperatura d opazujejo v ostalem po vsej zemlji. Ne s v Evropi in Severni Ameriki, tudi na južn lobli, n. pr. v Santiagu, Buenos Airesu, skem mestu in celo v tropskih krajih, kak Bombayu in Bataviji, so ugotovili porast peratur. In to ne velja samo za nižine, več tudi za višine. Znano je in smo o tem novno poročali, da se spodnja meja alp ledникov pomika čedalje bolj nazaj.

Še pred kratkim so menili, da gre ta temperature v Arktidi na račun Zaliv toka. Zalivski tok pa je samo eden i vzrokov za podnebne spremembe in ž nji mogoče pojasniti dviga temperature na polobli in v tropskih krajih. Dvig tempe re temelji predvsem na znatnem porastu nja v zemeljski atmosferi in tega povzroč mara sprememba fizikalnih razmer na zemlji. Lahko je seveda tudi posledica zn večje množine sončne energije, ki jo dobiv vršina zemlje. Baš letos je videti prav o kako so podnebne prilike na zemlji v zv delovanjem sončnih peg.

Znanost danes seveda še ne more dok povedati, da-li je večja toplota na zemlji sledica večjega sončnega izžarevanja ali p ke povečane sprejemljivosti s strani vesol oziroma zemeljskega ozračja. Prav tak mogoče reči, ali bo temperatura še nadalje raščala ali pa se bo kmalu vrnila do no nega stanja. V času po ledni dobi so se čne temperature na podoben način dvignil celo še znatneje nego danes.

Takoj za sedaj ne moremo povedati, smo sodobniki neke nove klimatske period se poraja, ali pa gre samo za ozračno spre bo, ki bo trajala le nekoliko desetletij.

Mir v družini

Dandanes, ko je toliko nesoglasij in n razumov na svetu, bi morala biti vsaj dr tisto mirno zavetje, kjer bi utihnili vsi piri, kjer bi vsakdo našel oddih in pokoj, ko zavetje si je pa treba ustvariti, kar ni ko, če so vsi družinski člani za to trdno pravljeni. Vsaj v družini bi se moral skrbno čuvati vsakega prepira, trikrat moral premisliti vsako besedo, ki bi ute koga drugega raniti. Če si drugega m kakor ostali, povej ga zlepa in nikoli ne p da pride do nesoglasij. Nikoli ne žali ko hipnem navalu jeze, saj s tem zgubite sp vanje drug do drugega, brez katerega ne re biti sreče in ljubezni v družini. Zlasti naj nikdar ne zgodi, da zapadeš po kakem soglasju ali prepiru, ki si ga morda celo zvala, v molk in da potem po več dni ne govoriš besede. Človek, ki zna tako "pesti lo", bi se sploh ne smel poročiti, saj lahko greni vsej družini življenje. Kako teže potem začeti znova govoriti in kako smeš zdi potem človek samemu sebi. Če ti ni prav, povej zlepa, dogovori se mirno do k in misli vedno na svoje človeško dostojan In če kdaj v kaki malenkosti ne gre po tv tudi če bi bilo bolje tako, pojdi smehljaje ko tega, saj je na svetu vse minljivo in e kar se sploh splača je: biti dober.—D. P.

Novice iz starega kraja

Slovenije

TNICA STROKOVNE ODNE ORGANIZA- V TRBOVLJAH

povedane prireditve v Tr- h so se vršile tako veli- in impozantno, da je tež- dati točen pregled in orisa- ke vtise, ki so napravili delavsko in ostalo jav- v Trbovljah.

sporedu kulturne priredi- soboto so bile na dnevnem pevske in glasbene točke, jih zelo precizno predna- trboveljski pevci in godbe- Zlasti izborno je bila poda- Cankarjeva drama "Hlapec ", ki so jo vprizorili člani ske "Vzajemnosti", kot pa je nastopil s. Polde iz ane.

tej prireditvi je imel jedr- slavnostni govor s. Korinšek. va izvajanja so napravila vtis in mnogo pripomo- nedeljskemu razpoloženju. ba na tej prireditvi je bi- avnost rekordna in razpo- je sijajno.

nedeljo zgodaj zjutraj se je budnica rudarske godbe. ri pa se je formiral velik od trgoveljčanov, ki je kre- ni postaji k sprejemu dru- gov iz vseh krajev naše Slovenije.

je s precejšnjo zamudo mariborski vlak, s kate- se pripeljali Mariborčani, Slov. Bistričani, Ptujča- drugi iz Savinjske doline, ter drugi, so goste po- trboveljski sodrugi z in petjem, kar je napra- globok vtis na došle goste, s sodružnim in bratskim jenjem odzdravili ter se pomešali med trboveljske rudniške sodruge in sodru- Kmalu nato je prisopihal janski vlak, ki je pripeljal število sodrugov iz Kam- Ljubljane, Borovnice, Do- Litije, Zagorja in od d, ki so bili ravno tako prí- sprejeti.

običajnih sprejemnih po- h se je formiral sprevod, dega Trbovlje in drugi de- centri že dolgo niso vi- V tem sprevodu je po sploš- cenitvi korakalo nad 5000 so- v in sodružic ter šest de- h godb in šest pevskih zbo- in sicer: godba rudarjev iz elj, Zagorja in Hrastnika, arska iz Sl. Bistrice, Zarja borunj ter fanfara Vzajem- iz Celja; pevski zbor Na- iz Zagorja, "Vzajemnosti" rbovelj, Hrastnik I, Zabu- in Celja ter pevski zbor darnost" iz Kamnika. topane so tudi bile skoro strokovne in kulturne orga- je iz Slovenije; rudarji iz pa so poslali pozdravno rko.

impozanten in pestro ljen sprevod je krenil z kim županom na čelu od proti Delavskemu do- ed potjo je bil pozdravljen vilnih sodrugov in sodru- ki so tvorili špalir. Iz vseh kih stanovanj so vrle so- metale cvetje in tako strirale svojo solidarnost. meščanstvo je simpatično manifestante in so raz hiš plapolale zastave. Čim doten sprevod prispel na in stranske prostore skega doma, je rudarska zaigrala in združeni pev- so zapeli del. himno, na- je predsednik podružnice v Trbovljah s. Alič z lepim orom otvoril slavnostno vanje ter pozdravil vse do- druge in sodružice. Toplo avljen je nato nastopil tr- ski župan s. Klenovšek, ki rnoče pozdravil v imenu tr- kih organizacij ter orisal pomen današnje slavnosti lavski razred. Za njim je l zastopnik Strokovne ko- s. France Svetek, ki je v atem govoru podal splošen d in boj za obstanek de- h strokovnih organizacij rval težkoče, s katerimi se boriti svobodno delavsko in zlasti podčrtal, da je stvo trdno odločeno braniti strokovne in kulturne or- acije. Nato je nastopil kot slavnostni govornik ustanovitelj rudarske organizacije s. Čobal, katerega so zborovalci burno pozdravili ter je navzlic starosti obdržal temperamentni in globoko zasnovan govor ter orisal vse važne dogodke od početka organizacije do prevrata. O razvoju organizacije od prevrata do današnjih dni pa je poročal s. Arh.

Kot zadnji je govoril s. Petejan, ki je pozdravil prireditev v imenu "Delavske Politike", "Vzajemnosti" in delavske mladine v Mariboru. V svojem govoru je orisal veliki pomen rudarske organizacije za splošno svobodno delavsko gibanje in za delavski tisk pred in po vojni. Apeliral je na vse navzoče, da tudi v bodoče podvzamejo vse, da se naše strokovne. kulturne in gospodarske organizacije številno in moralno dvignejo ter da se naš list "Delavska Politika" razširi, da bo zahajala v vsako delavsko stanovanje.

Izvajanja vseh govornikov so bila sprejeta z velikim odobravanjem in so napravila zelo dober vtis. Žal, da je ves čas govorov nagajal dež in se je moralo večkrat prenehati, dokler ni prenehalo deževati.

Po končanih govorih se je vršilo odlikovanje starih pionirjev organizacije ss. Čobala, Sitarja (ki leži v bolnici), Tratnika, Gradiška in Učakarja, katerim je predsednik organizacije ob velikem odobravanju izročil lepe diplome in šopke rdečih nageljčkov.

Ko je s. Korinšek prečital v imenu organizacije ves nadaljnji program predstave ter dal potrebna navodila, je s. Alič zaključil to res veliko in rudarjev dostojno dopoldansko proslavo, ki bo ostala dolgo v spominu vsem, ki so bili navzoči in bo gotovo rodila dobre uspehe.

Po obedu se je formirala nova povorka sportnikov in ostalega občinstva, ki je krenila iz Delavskega doma na igrišče, kjer se je vršila tekma domačih delavskih športnih klubov: "Amater", "Retje" in "Dobrna". Po končani tekmi pa se je vršila v Delavskem domu prosta zabava.

Ne smemo zaključiti tega poročila, ne da bi omenili, da glavna zasluga za to uspelo proslavo gre predvsem neumornim zaupnikom z agilnim in spretnim organizatorjem s. Korinškom na čelu in tudi "Delavski Politiki", ki je dala na razpolago prostor za objave in vabila k udeležbi te krasne proslave zavednih trboveljskih rudarjev.

S SKEDNJEM JE ZGOREL

Ljubljana, 7. avgusta. — Na Verdu pri Vrhniki se je danes ponoči pripetila huda nesreča, ki je zahtevala življenje 18-letnega posestnikovega sina Cirila Hrena.

Domača gasilska četa je imela včeraj svojo običajno veselico, a ko so se ljudje po polnoči začeli razhajati, se je po vasi naenkrat raznesel klic, da gori. Zagorel je Hrenov skedenj tik vaške poti. Kar je bilo še gasilcev na kupu, so pohiteli do gasilskega doma in zavlekli brizgalno na požarišče. Kmalu za njimi so prihiteli še gasilci z Vrhnike in s Stare Vrhnike. V plamenih je bil že ves skedenj, ki je bil poln slame in sena, v njem so bili shranjeni vozovi, poljedelski stroji in razno orodje, zraven pa je bila še skladovnica drv in butar.

Ko so okrog 2.30 gasilci zadušili požar, se je razvedela še druga, večja nesreča, ki jo je povzročil ogenj. Na skednju sta namreč spala domača sinova Tomaž in Ciril. Ko je bil skedenj že v plamenih, se je Tomaž zbudil, in ko je videl nevarnost, je skušal zbuditi še mlajšega brata. Hotel ga je za noge potegniti k vratom, da bi se z njim spustil po lestvi na tla. V naslednjem trenutku pa se je zrušilo nanj goreče tramovje in sam je zgrmel na tla, medtem ko je Ciril ostal pod ruševinami. Po dolgem iskanju so gasilci našli popolnoma zogljenelo truplo. Položili so ga v krsto in na mrtvaški oder v domači hiši.

Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno. Že ponoči so prišli na pozorišče orožniki z Vrhnike, ki so takoj uvedli preiskavo. Najbrž ga je zanetil nekdo, ki je po nepreviđnosti vrgel goreč ostanek cigarete proti skednju, ni pa izključeno, da je bil ogenj podtaknjen. Škoda je precej velika, ker je razen skednja pogorelo tudi mnogo sena in ves inventar. Hudo se je opekel po životu in rokah tudi Tomaž, da je moral v bolnišnico.

Spet so se zabliskali noži

Maribor, 7. avgusta.—V Grajski gostilni na Fali so bili sinoči zbrani fantje, ki so veselo popivali. V gostilni so bili poleg domačinov tudi delavci Hrvati, ki so zaposleni pri gradnji poti ob falski pečini. Teh delavcev je okoli 70. V soboto so prejeli mezdo in so si privoščili v nedeljo nekoliko razvedrila. V Grajski gostilni je bilo ves čas živahno, prijetno razpoloženje. Okoli 21. pa je nastal incident. Na eni strani so bili domači fantje, na drugi strani pa delavci Hrvati. Pikre opazke so poglabljale razpoloženje, sledilo je izzivanje, ki je prešlo v prepir in krvav spopad, ki se je končal s prelivanjem krvi.

Na bojišču je obležal, strahotno razmesarjen z noži, 25 letni kmečki sin Andrej Lampreht iz Činzata. V divjem spopadu so se zabliskali noži in napadalci so v besnem sovraštvu svojo žrtev g r o z n o zmrcvarili. Nesrečni Lampreht je bil ves preboden, pri priči mrtev. Druga žrtev je bil 27 letni delavec Franc Burja. Po vsem telesu ima težke rane, ki so mu jih prizadejali z noži. Burjo so prepeljali v mariborsko bolnišnico. Pri spopadu so jo skupili še trije fantje, ki pa so odnesli le lažje poškodbe in se porazgubili v noč. Pokol je zbudil med navzočimi strah, ki mu je sledil paničen beg; dogodek sam pa je zbudil po vsem Pohorju vznemirjenje. Orožniki so pričeli s temeljitimi poizvedbami in so glavne krivce že polovili in zaslišali. Danes popoldne je bila sodna obdukcija trupla nesrečnega Andreja Lamprehta.

HUMOR

V ognju poklica

Dva mlada raznašalca časopisov sta po naključju dobila galerijsko vstopnico za gledališče. Igrali so 'Hamleta'. Naša fantiča sta pridrževala dih, ko se je na odru razvijala napeta tragedija. Ko v poslednjem dejanju Hamlet umori Laerta in kralja, ko umre kraljica in naposled še Hamlet sam, se skloni eden izmed fantičkov k svojemu tovarišu:

"Presneto, ti," zašepeče navdušeno, "to ti je bil čas za 'posebne izdaje'!"

•

Ni dosti razlike

"Me moderne ženske smo pa res prave sirote. Evi je bilo v raju tisočkrat bolje kakor nam!"

"Ne vem, če bo to držalo. Tudi ti imaš vrt, moža imaš in kakor si pravkar dejala, tudi ti nimaš ničesar obleči . . ."

•

Moški in ženski klobuki

"Gospodična, nekaj vam je padlo na glavo."

"Gospod! To je vendar moj najnovejši klobuk!"

George E. Browne, predsednik mednarodne unije oderskih (gledaliških) delavcev, ki je odgovoren za boj med njegovo unijo in Zvezo igralcev in umetnikov (obe ADF), ker je izdal čarter neki uniji, katero je izključila unija umetnikov in igralcev.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

če so njegov govor vsi upoštevali." Po mojem mnenju bi bilo bolje za Zornika, če bi bil zapisal: Glavni govornik je bil br. Fred A. Vider. Če bi ga bil pohvalil ali ne, bi bilo vseeno. Zraven pa naj bi bil dostavil: Govoril je tudi podpisani, ne vem pa, če so vsi odobravali moj govor. Če bi bil tako storil, bi bil najin spor izostal. Zdaj lahko vidiš, kdo je bolj moder.

Kar se mene tiče, sem se učil mesarskega dela, ko Zornika še na svetu ni bilo. Tudi za pudlarja sem bil izučen še predno sem bil k vojakom poklican. Tudi sem bil dobro izurjen kot icar pri odprtih plavžih. Leta 1889 sem bil tudi nekak unijski voditelj in zapisnikar pri krajevni uniji 113. Ker pa je menda 13 nesrečna številka, sem bil tudi jaz z drugimi voditelji in štrajkarji ujet in vržen v zapor (to je bilo v Avstriji). Z menoj vred je bilo zaprtih tudi 16 premogarjev, ker so bili zvesti unionisti. Jaz bi bil sebe in mojih 16 tovarišev rešil vsake kazni, ako bi ne bilo v naši sredi izdajalca, ki me je izdal, da sem vodil dotično skupino, ki je poslala 27 skebov po precej strmem nasipu. Napad sem vodil tako spretno, da bi nam ne prišel do živega niti sam vrag.

Takrat smo vsi molčali. Še ena obravnava nas je čakala. Bili bi vsi prosti ali pa vsi kaznovani. Ko je sodnik tretjič vprašal, ako hoče kdo povedati, da sem vodil jaz napad na skebe, se je oglasil izdajica. Sodnik je rekel: "Nam je znano, da je Zidanšek vodil napad. Dobil bo tri do štiri leta težke ječe, če pove ali ne. Ali ste toliko neumni, da boste po nedolžnem v zaporu tri do štiri leta, ko pa greste lahko takoj domov, ker vas "ferboltar" hvali, da ste dobri in pridni delavci? Vprašam zadnjikrat: če kdo pove, greste vsi domov, Zidanšek pa nazaj v zapor, po prestani kazni pa bo poslan po šupu in ne bo nikdar več dela dobil."

Oglasil se je izdajalec, ki je izdal sebe, mene in vseh drugih 15 mojih najboljših prijateljev. Obsodba je bila hitra in kratka: Dobil sem štiri tedne ječe, potem pa bil poslan po šupu v rojstni kraj; ostalih 16 mož je dobilo tri tedne ječe, potem pa boste poslani po šupu v rojstni kraj, se je glasila obsodba, in deset let prepovedan vstop v okraj Foltchberg. Tako je moral tudi izdajalec z nami v zapor in po šupu, čeprav nismo skebom storili nič drugega kakor le to, da so se valjali po nasipu. Zato sem še danes velik sovražnik skebov.

Zdaj pa naj br. Zornik piše o svojih izkušnjah. Ne vem, če je bil kdaj v generalnem štrajku kot sem bil jaz leta 1889. Tudi jaz sem že posetil nekaj višjih uradov in tudi mnogo občeval z vodilnimi sodrugi: z Rezlom starejšim in mlajšim, s Kopačem starejšim in tudi mlajši je bil že precej izurjen in o katerem je že Jože Hrovatin nekoč poročal. Tudi sodrug Krajcar je bil precej dober unijski voditelj in sva skupaj v Rozendolu premog kopala.

Zdaj pa me naskakuje Zornik in prikazuje, kot da nimam nikakih izkušenj in izurjenosti in me menda smatra za bedaka, ker ne znam angleški čitati ter da nisem sposoben za "spič". Veš, Tone, tudi tebe ni še nobeno društvo povabilo za govornika, marveč se sam siliš, jaz pa se ne vtikam v take stvari. To naj opravijo naši glavni uradniki, ki imajo dolgoletne izkušnje. In čeprav obiskuješ višje urade, čitaš Adamičeve knjige in slišiš "obe plati zvona," kaj pa si s tem dosegel? Po mojem mnenju nič, ker moraš prav tako capljati od hiše do hiše kakor capljam jaz, če hočem živeti. Še nikoli nisem grajal dobre knjige, toda če sem truden in lačen, pa rajši sežem po sendviču kakor po knjigi, dasi rad čitam. Ako mi pa razmere ne dopuščajo, se moram ravnati tako, da sem priljubljen pri naših rojakih in da napravim kaj koristnega za našo SNPJ in list Prosveto. To je moja modrost. Če človeku ali jednoti ne morem nič dobrega storiti, ji tudi škodovati ne maram. Pa brez zamere.

Anton Zidanšek, 262,
zastopnik Prosvete.

Uradniki sveta stavbnih unij v New Yorku. Od leve proti desni: J. P. Coyne. T. E. Murray, Alfred Rheinstein in E. F. Grady. Newyorški župan LaGuardia sedi pri mizi.

Uredniška pripomba: Za Prosveto je ta "špas" zaključen, ker sta že oba povedala vsak svojo stran.

V Masontown, Pa.

Cleveland, Ohio. — V soboto zjutraj, 9. avgusta, smo že imeli vse pripravljeno, da jo mahnemo proti Pennsylvaniji. Najprej je bilo treba iti po Franka Slejkota. In ko smo ga naložili z njegovimi inštrumenti, je bilo treba še Franka Barbiča mlajšega. Ura je bila četrt na osem, ko je "chevi" zadrdral in goodbye metropola in krasna Ohio, sedaj gremo v Pennsylvanijo!

Kakor običajno, je bila prva postaja 3 milje pred biblijskim mestom Salemom, Ohio. Seve, mene ni zanimalo mesto s svetopisemskim imenom. Mene zanima družina Mihevc in njih goveja živina, posebno pa še krave, ki nam dajejo izvrstno mleko s smetanco. Kaj pa prašiči? bo dejal ongav Janez? Prašiči pa interesirajo moža, ki namerava zamenjati svojo potniško palico za "marelo", podobno sir Chamberlainovi, ki mu bo lahko služila v dve svrhi, to je kot potniška palica in ako dež pada, jo razprostreš in si pod streho. Kdo je ta človek? me boste pobarali. Naš stari komarad tam doli v Sharonu, Pa., ki se naziva "oče Prosvete" — Zidanškov Tone. Če ga ne poznate, vprašajte onega drugega Toneta, ki ga nazivajo Zornik in vedeli boste. Zakaj njega interesirajo prašiči? me boste zopet vprašali. Saj razumete, da klobase brez prašičev bi imele čuden okus, in kdor hoče uživati prave kranjske klobase, mora ljubiti ono, kar spada v čreva.

Naša Francka se ta dan ni ukvarjala, ali saj v istem momentu ne, s farmo, ko smo mi zavili na dvorišče. Ona je posnemala nas druge "kibicarje" in je pisala dopis, oziroma poročilo o njih federacijski priredbi dne 23. julija. In nekaj sem takoj izvedel, kaj bo v dopisu, če bo, in to je, da so imeli izvrsten uspeh in da bo čistega preostanka $150, kar je razveselivo in mi ni žal, da sem bil zraven. Vedite pa, da nisem nadzornik in nisem knjig zahteval. Torej ako je več ali manj, boste že drugi videli. Jaz nisem tako "aklih" in lahko, da sem površen in ne točen. To me je najbolj zanimalo, ko je rekla, ako bi se s požirkom malo okrepčal. Ta požirek je seveda producirala sama gospa krava. Yes, Francka, take pijače, ki pride od ženskega spola, jaz nikoli ne odklanjam! Po kratkem pogovoru smo nadaljevali.

Nekam pet milj od Lizbona na Lincolnovi cesti je West Point. Vedel sem, da je tukaj nekje Bergant, njegova farma in njegova muzikalična dekleta. Stopimo doli pri pošti in pobaramo fanta, ali pozna Bergantove. Da, on je moj stric in nam pokaže žensko: To je moja mati. In tako smo dobili navodilo, naj zavijemo vzhodno pri gasolinski postaji na 30. cesti na levo in polj milje, pa bomo tam. Zgodilo se je in opazili smo lično hišo in druga poslopja ob levi strani. Vedeli smo, da je naš človek Slovenec, na verandi pa zagledamo dekleta. Tu-le bo prava, smo rekli in zopet zavili na dvorišče. Zopet običajni pozdravi in vprašanje, če smo lačni. Ker pa na našo žalost nismo bili, smo dobili zopet pijače, kakor pri Francki. Le Berganta ni bilo doma. Je moral mlatiti, pa ne "babe", ampak pšenico, in to z drugimi farmerji v okolici. Dekleta so nam povedala, da tudi one pojdejo igrati isto soboto in da gredo tudi v La Salle, Ill., na Labor day za SNPJ day in v Waukeganu, Ill., na 5. novembra. Poslovili smo se in hajd naprej.

Tretja postaja je bila v Moon Runu, pri Anni Škvarčevi. Anna prihaja iz iste občine v stari domovini kakor ta dopisnik. Ona se je ravno kopala. Vprašal sem za dovoljenje, da bi ji hrbet umil, pa me je kratkomalo odklonila, češ kdaj bo to potreba, da pojde v turško kopalnico, kjer se razumejo na masaže. Nismo dolgo čakali. Šli smo v sprejemno sobo, kjer smo kramljali. Ančka nam je hotela postreči, pa smo morali odkloniti, ker smo se bližali našemu prvemu cilju, to je Libraryju, Pa. Zopet smo se poslovili in naprej v Library, kamor smo prišli ob eni uri popoldne.

V Libraryju je moral Frank Barbič mlajši v posteljo, ker je celo noč delal in je rabil spanja za zvečer, da bo lahko igral. Frank Slejko, moj sin Eugene in jaz pa v Coverdale k Anni in Mattu Arhnavarju, ki sta v domu kot oskrbnika. Slučajno so pa imeli mrtvo truplo rojaka, katerega ime si pa nisem zapomnil. Položili so ga v društveni dom, predno so ga pokopali. Rečeno mi je bilo, da je bil član SNPJ. Zopet smo se pogovarjali in potem nazaj na Library po Franka Likoviča, da pojde z nami v Masontown.

Frank Likovič je bil tudi v banji, ko pridem tja. Ali njega nisem vprašal, da bi mu hrbet umival, ker ima ženo in ona lahko opravi ta posel. Kmalu je bil pripravljen in nam je naložil bobne na avto. Ob petih smo se odločili, da nadaljujemo do našega končnega cilja.

Vozili smo se skozi Finleyville s 600 prebivalci, Monongahelo z 8,675. Tukaj smo prekoračili reko Monongahelo in smo bili na cesti, ki vozi v West Newton. Mi smo zavili na cesto 51 in dirjali direktno v Uniontown, Pa.

Zdelo se mi je, da se je tam mnogo izpremenilo, kar sem bil zadnjič tam pred 33 leti. Videli smo zelene griče s farmami, precej malih mestec, nisem pa opazil dima in ognjenih koksovih peči, ki so včasih dajale večerni svit. Videl pa sem zastarele, podrte peči, kar je dokaz, da so nerabljene. Koks je nadomestil plin. Tudi mnogo prejšnjih premogorovov je izčrpanih, kar je vidljivo. Ni pa vidljivo, koliko premogarjev je pod zemljo, ki so garali v teh rovih. Te krije zemlja v Fayette in Greene counties. Ti premogarji so garali kakor živina, njih ure so pa bile starokranjskega kmeta v poletnem času. Delali so od petih zjutraj, ko so se podajali na delo, do šestih in celo sedmih zvečer. Tukaj ni bilo unije in Frickova Coke & Coal Co. jih je znala izrabljati. Ta dopisnik je poskusil samo 14 dni v Lemontu in dva meseca v Leckronu, kjer je vodo pumpal iz "entre".

Zavozili smo v Uniontown, sedež okraja F a y e t t e. Ulice so nekam ozke za nas, ki prihajamo s St. Clair Avenue. Cesta, ki vozi v Masontown, nima številke na zemljevidu in vozili smo skozi proti jugu. Tam vprašamo za direktivo, katero tudi kmalu dobimo, in to po stranskih potih. Zopet se vozim skozi Leckrone, kjer sem vodo pumpal leta 1905, kar pa sem potem pustil in se podal v bližino Erijskega jezera, kjer je sedaj največja slovenska metropola v Ameriki, to je Cleveland, imenovan po Mojzesu Clevelandu.

V petih minutah smo že v Masontownu, ki je bilo takrat le majhno mestece. Sedaj šteje 3,875 prebivalcev. Uniontown 19,550, Leckrone 700, Lemont 150, Republic pa 2,500. Vprašali smo ravno na sredini, kje je Slovaška dvorana. Mož nam je pokazal pol milje dalje. Zagledali smo napis SNPJ in na cilju smo — "Four Franks' Quartete", ki bo nastopil na proslavi SNPJ. Drugo ste že izvedeli.

Frank Barbič, 53.

Unije ADF preklicale parado

Odbor javnih del zavrnil protest

Minneapolis, Ind. — (FP) — Tukajšnji centralni delavski svet, ki reprezentira 114 unij Ameriške delavske federacije, ne bo organiziral parade na delavski praznik. Po viharni debati je bil sprejet sklep z 90 proti 50 glasovom proti paradi, ker so bili voditelji sveta informirani, da bodo unije CIO imele večjo parado na delavski praznik.

Odbor za javna dela, ki izdaja dovoljenja za parade, je že določil ceste in čas za obe grupi, da prepreči konflikt. Voditelji unij CIO so šli potem na delo in kmalu dobili zagotovila, da se bo parade udeležilo čez 3000 avtomobilov in več tisoč posameznikov. Za korakanje v paradi unij ADF se je priglasilo le nekaj sto oseb in to je bil vzrok, da so jo voditelji delavskega sveta preklicali, ker bi parada nasprotne grupe zasenčila njihovo.

Predstavniki sveta so potem pozvali odbor javnih del, naj prekliče dovoljenje unijam CIO. Njih argument je bil, da je Ameriška delavska federacija delala, da je Amerika dobila delavski praznik. Zakaj naj bi se pred kratkim porojena organizacija okoristila s tem?

Načelnik odbora je odgovoril na protest, da so člani unij CIO tudi davkoplačevalci in imajo iste pravice do rabe mestnih cest in paradiranja kot drugi. Dovoljenje, izdano unijam CIO, ne bo preklicano.

Voditelji unij CIO so potem pozvali vse unioniste brez razlike, naj se udeleže parade. Pričakuje se, da se bo pozivu odzvalo več unij ADF in da bodo proslave delavskega praznika letos večje nego so bile kdaj prej v zgodovini Indianapolisa.

Eksplozija v japonski kemični tovarni

Yawata, Japonska, 30. avg.— Eksplozija, ki se je pripetila v tukajšnji kemični tovarni, je ubila dva delavca. Petnajst drugih je dobilo težke poškodbe.

ROMAN TREH SRC

JACK LONDON

— Kakor lovski pes se mi zdi in vse kaže, da je divjačina blizu — je pripomnil Francis.

Jahali so še kake pol milje in dospeli do vznožja Blanco Rovalo. Tu je rastla visoka trava. Starec je pognal svojo mulo v galop in kmalu je dospela ekspedicija do naravne kotline. Globoka je bila nad tri klaftre tako, da bi imelo v nji dovolj prostora dvanajst mož. In čudno — bila je neverjetno podobna ogromni človeški stopinji.

— To je sled božje noge — je spregovoril stari svečenik svečano. Razjahal je mulo in legel v pobožni molitvi na tla. — Tam, kjer so sledovi božje noge, moramo čakati, da se zasvetijo Chiine oči, — tako pravijo sveti vozli.

— Prav pripraven kraj za zakusko — je pripomnil Henry in si ogledal kotlino. — Predno se pojavijo te božanstvene prismodarije, lahko mirno napolnimo svoje želodce.

— Če boginja Chia ne bo protestirala — se je zasmejal Francis.

Chia ni protestirala — vsaj stari svečenik ni našel v svojih vozlih nobenega ugovora.

Kraj mlade gošče so zvezali mulam noge. Peoni so prinesli iz bližnjega potoka vode, nametali v kotlino suhljadi in zakurili. Stari Maya je bil slep in gluh za vse. Neprestano je prebiral svoje vozle in molil.

— Samo da bi se ga ne lotila groza — je dejal Francis.

— Ko smo ga prvič srečali v Yuchitanu, so se mi zdele njegove oči divje — je pritrdil Henry. — Toda to ni bilo nič v primeri z njegovimi plamtečimi oči, ki jih vidiš zdaj.

Tu se je oglasil peon, ki sicer pogovora obeh Morganov v angleščini ni razumel, vendar je pa uganil zmisel.

— Dotikati se starih svetinj plemena Maya je veliko bogoskrunstvo. To je pot v smrt. Mnogi so na ta način že umrli. Smrt je nastopila naenkrat in bila je grozna. Tako je umrl tudi moj stari oče. Tudi on je ljubil žensko iz nižav. In iz ljubezni do nje, radi zlata je prodal skrivnost plemena Maya ter pokazal ljudem iz doline s pomočjo svetih vozlov pot tja, kjer so skriti zakladi. Poginil je in z njim so poginili vsi. Zdaj moj oče ne ljubi žensk iz nižave, ker je star. Preveč jih je ljubil v mladosti — in v tem je njegov greh. On ve, kako nevarno je kazati pot k zakladom. Mnogi so že iskali te zaklade. Od tistih, ki so jih našli, se ni še nihče vrnil iz tega pogorja. Ljudje pripovedujejo, da so našli to skrivališče tudi conquistadorji in pirati Angleža Morgana, pa so vsi pustili tam svoje kosti.

— Ali postaneš po očetovi smrti tudi ti veliki svečenik plemena Maya? — ga je vprašal Francis.

— Ne, senor — je odkimal peon z glavo. — Jaz sem samo po očetu potomec tega plemena. Vozlov ne znam čitati. Oče me ni naučil, ker se po mojih žilah ne pretaka čista kri plemena Maya.

— A če bi umrl, recimo, ta hip, ali je še kdo, ki bi znal prečitati vozle?

— Ne, senor. Moj oče je zadnji, ki še pozna starodavni jezik.

Naenkrat sta se pojavila Leoncie in Ricardo. Vsi so ostrmeli. Mule sta pustila tam, kjer so se pasle mule Morganove ekspedicije, ter prišla neopaženo do kotline. Stala sta tu in gledala v zadregi na svoje prijatelje. Henry in Francis sta se na prvi pogled razveselila Leonciinega prihoda, toda tega veselja je bilo takoj konec, čim sta pomislila, kakšna nevarnost preti mladenki v teh divjih džunglah. Zato sta energično zahtevala, naj se Leoncie z Ricardom nemudoma vrne.

— Saj me vendar ne morete poslati nazaj, ne da bi mi dali poprej jesti — je dajala in zlezla v kotlino s čisto žensko zvijačo.

Stari svečenik je slišal ta pogovor. Vstal je in oči so se mu srdito zaiskrile, ko je zagledal Leoncio. V divji jezi jo je začel zmerjati. V stavke, ki jih je naglo izgovarjal v starem jeziku plemena Maya, je vpletal slučajne španske besede.

— Oče pravi, da pomeni ženska zlo — je prevedel peon očetovo zmerjanje. — On pravi, da zanašajo ženske med moške prepir, da nosijo s seboj naglo utrujenost in nenadno smrt. Za ženskami gre vedno nesreča in božja jeza. Njihova pota niso božja pota. Ženske vodijo moške v pogubo. On pravi, da so ženske večne sovražnice boga in moškega in da je človeku pot k bogu zaprta, čim se pojavi ženska. Pravi tudi, da ženske vedno izbrišejo sledove božjih nog in da zadržujejo moške na poti k bogu. Moj oče pravi, da se mora ta ženska takoj vrniti.

Smeje je Francis poslušal svečenikovo obtožbo ženskega spola, Henry je pa pripomnil:

— Nu, vidite Leoncie, zdaj ste slišali, kaj so ženske. Tu ni mesta za vas. V Kaliforniji, tam je mesto za ženske. Tam imajo ženske celo volilno pravico in moški jih obožavajo.

— Vsa nesreča bo najbrž v tem, da si je starec predobro zapomnil žensko, ki mu je zagrenila mladost — je dejal Francis. Obrnil se je k peonu, rekoč:

Prosi očeta, naj prečita, kaj pravijo vozli — so li za ali proti hoji ženske po božjih stopinjah.

Zaman je veliki svečenik čital in prebiral svoje pismo. O ženskah ni bilo v njem duha ne sluha.

— Svoje lastne izkušnje je zamenjal z mitologijo plemena Maya — se je zasmejal Francis zmagoslavno. — Mislim, da ni nič strašnega v tem, Leoncie, če se udeležite naše zakuske. Kava že vre. Potem pa . . .

Toda ta "potem" je nastopil prej, predno so mislili. Komaj so sedli in začeli jesti, ko je zbila Francisu, ki je vstal, da ponudi Leoncii prepečencev, krogla klobuk z glave.

— Pri moji veri! — je dejal in sedel. — Tega pa res nisem pričakoval. Henry, poglej no, kdo me je hotel kar tako tebi nič meni nič ustreliti.

Tisti hip so se vsi, razen starega svečenika, ozrli na sotesko. Opazili so, kako so se plazile od vseh strani strašne postave bojevitih divjakov, nekaka čudna zmes vseh mogočnih ras. Menda so se zbrala vsa plemena sveta, da narede njihove obleke in namažejo njihove obraze.

— To je najostudnejša sodrga, kar sem jih kdaj videl! — je dejal Francis.

— To so divjaki iz plemena Caroo — je zamrmral v nepopisnem strahu peon.

— Tristo hudi . . . je hotel Francis zakleti, pa si je premislil: — Za boga, kdo pa so ti izrodki plemena Caroo?

— Peklo jih je vrglo iz sebe — je odgovoril peon. Krvoločni so bolj kakor Španci in strašni bolj kakor pleme Maya. To pleme se sploh ne ženi drugod. Živi kakor krdelo divjih zveri. Nobenega svečenika ni pri njih. To so vražji sinovi in še peklo bi jih ne sprejelo!

Tedaj je vstal stari Maya, pokazal s prstom na Leoncio in izjavil, da je ona vsega kriva. Krogla mu je opraskala ramo in starec se je žamajal.

— Pritisni ga na tla! — je zaklical Henry Francisu. — On je edini, ki zna čitati vozle, a Chiine oči se še niso zasvetile.

Francis je ubogal. Iztegnil je roko in potegnil starca za nogo tako, da se je slednji zgrudil na tla.

Henry je vzel puško in začel streljati. Kmalu so se mu pridružili tudi Francis, Ricardo in peon. Stari svečenik je pa znova pobral svoje vozle in se zagledal v visoke gorske grebene.

— Stoj! — je vzkliknil Francis in njegov glas se je izgubil v pokanju pušk.

Po vseh štirih se je moral splaziti od enega do drugega tovariša ter opozoriti vsakega posebej, naj neha streljati. Vsakemu posebej je moral pojasniti, da je vsa njihova municija natovorjena na mulah in da morajo štediti z najboji, ki so jim še ostali.

— In pazite, da vas sovražne krogle ne zadenejo — je svaril Henry peone. — Njihove muškete in starinske puške s kresilom so zelo nevarne. Krogla iz take puške zapusti široko rano.

Čez eno uro je imel samo še Francis nekaj nabojev v revolverju. Vsi drugi so ostali brez streliva. Na divje streljanje Caroo ni nihče več odgovarjal. Jose Mancheno je prvi opazil ta kritičen položaj. Previdno se je splazil na rob soteske, da se prepriča, kaj je z obleganci. Nato je dal svojim tovarišem znak, da je oblegancem zmanjkalo streliva in da je zdaj najugodnejši trenutek za naskok.

— Past ni napačna, senori, — je zaklical oblegancem in divja druhal mu je odgovorila s krohotom.

Toda to, kar se je zgodilo v naslednjem trenotku, je bilo tako presenetljivo in nepričakovano, kakor sprememba dekoracij v bulvarni pantomimi. Naenkrat so divjaki grozno zatulili in se razkropili na vse strani. Bežali so tako hitro, da so mnogi pometali proč sekire in muškete.

(Dalje prihodnjič.)

Tovariša

Suzanne Normand

Ob devetih je odpeljal avtobus z Massenskega trga. Vozil je iz Nice izpred Grand Cornichea v Mentono. Pod šoferjevo roko je neprestano trobila hupa, kljub zakasnelim potnikom, ki so v naglici tekli proti avtobusu. Med njimi je bil tudi mlad, morda tridesetleten moški, ki je podpiral starega, nekoliko šepajočega gospoda.

Martina je mirno zrla na to beganje; že zdavnaj je sedela v avtobusu, s knjigo na kolenih. Ničesar zanimivega ni bilo več, šele, ko se je vzpenjala cesta za mestom navzgor, se je pokazalo morje kakor neizmeren kos mehko vzvalovane svile, bolj modre od neba in je postajala v daljavi svetlejša, dokler se končno ni izgubila v košček nemogočega, prekrasnega sna.

Ob takih trenutkih je bilo Martini vsikdar žal, da je sama, da nima nikogar, s komer bi mogla vse to občudovati. Vselej in vselej le sama. Kakšno življenje je to? Ob dopustu potuješ sama, sama hodiš skozi krasna m..ta in muzeje, delaš, živiš sama — čemu?

V Mentoni so izstopili. Imeli so poldrugo uro prostega časa. Martina se je hitro izmuznila iz gneče pred avtobusom in šla v slaščičarno na sladoled. Stari gospod, ki se je opiral na sina in šel prav tako na trg, se je mimogrede ozrl za lepim dekletom in rekel:

"Gilbert, poglej, kakšno dekle!"

"Zelo lepa, resnično," je pritrdil Gilbert in z naglo kretnjo vrgel nazaj lase, ki so mu bili padli čez oči.

Ko je Martina stopala po starem lepem stopnišču k cerkvi, stari italijanski umetnini, je zaslišala za seboj nagle korake. In ko se je zgoraj naslonila na ograjo, se je nekdo zaustavil za njo. Okrenila se je in takoj spoznala mladega moškega iz avtobusa. Brez nasmeha in brez pozdrava sta se spogledala in se oba znova zagledala na morsko gladino, ki je bila hijacintove barve. V daljavi — in čisto osamljena kakor Martina — je plavala ladja z rdečimi dimniki.

Ostali potniki so ostali spodaj v slaščičarni, pri sladoledu in oranžadi. Martina se je nenadoma okrenila in rekla trdo, ker je s tem merila v svoje srce:

"Prosim, ali veste, če je še v Mentoni hiša, v kateri je živela Katarina Mansfieldska in kjer je, težko bolna, napisala del svojega slavnega romana Journal?"

"O, ne, ne —" je zajecljal Gilbert. "Ne vem, nimam pojma o tem. Nikoli nisem čital ničesar od Katarine Mansfieldske."

Besno je pogledal, kakor razdražena mačka in se prav tako okrenil ter stekel po stopnišču. Martina se je olajšano zasmejala.

Naslednjega dne sta se oba sešla na kolodvoru v Nici. Zdelo se je, da čakata na brzi vlak, ki pelje v Pariz.

"Ste našli hišo, v kateri je ustvarjala Katarina Mansfieldska?" jo je ogovoril z lahkotnim nasmehom Gilbert.

Odkimala je.

"V Pariz?" je vprašala.

"Kakor vi," je odvrnil. "Če dovolite, lahko potujeva skupaj in mi boste kaj povedali o Mansfieldski."

"Čudim se," je rekla Martina z rahlo ironijo — "ne spominjam se, da bi bila skupaj študirala."

"No, pa si mislite, da sem eden izmed vaših znancev, ki vas bo obiskal v vašem vagonu," se je zasmejal Gilbert; lasje, ki so mu padali preko čela, so nekoliko zastirali njegov jasni, iskreni in prijetni pogled.

Vlak se je prijetno pozibaval, na desni so se porajali in izginjali vrtovi s citronami in košare polne nageljnov. vrtovi kakor v legendah. Na levi je bilo morje; vitke pinije in rdeče zlate skale so se kopale v valovih. Martina in Gilbert sta debatirala o velikih stvareh: o zakonu, ljubezni in prijateljstvu.

Gilbert je propagiral prijateljstvo! Vedno in vsem. In čeprav mu je Martina prikimavala in čeprav je sama pogosto premišljevala o njem kot o najlepši sredini današnje dobe, je postala naenkrat v dnu svojega srca drugačnega mnenja. Gilbert je bil tako vabljiv, tako vesel in fantovsko ljubezniv. In okolu njiju se je razprostirala zvezdna, sanjska noč.

Na pariškem kolodvoru sta se ločila. Gilbert, inženir v očetovem podjetju, gotovo ni veliko čital.

"Poučevala vas bom," se je smejala Martina, "posojala vam bom knjige in hodila z vami na razstave."

"Zelo kmalu in čisto gotovo," se je smejal tudi Gilbert, da so se mu svetili beli zobje.

Toda že naslednjega dne se je izkazalo, da Gilberta zadržuje zdaj njegovo delo, zdaj številna rodbina in znanci . . . kakor vedno je bila Martina tudi zdaj sama, čeprav bi rada dala ves svoj prosti čas Gilbertu. Tu in tam sta se sešla v kavarnici, pri mizici za dva — njun odnos je ostal tak, kakršen je bil — dobro prijateljstvo, nič več, nič manj. Le tu pa tam je Gilbert omenil, da Martina zelo ugaja njegovemu očetu. To jo je tolažilo. Gilbert je bil ljubezniv in zabaven, brez galantnosti, moški današnje dobe in če Martina ni bila razpoložena, se je odstranil s sestanka in šel tja, kjer je vladalo veselje in brezskrbnost.

Nekega dne je rekel: "Glejte, Martina, 14. junija je v Baule velika slavnost, ali bi ne hoteli iti tja z menoj? Odšla bi v soboto zvečer in v ponedeljek zjutraj bi se vrnila."

"Dva dni?" je rekla Martina. Prebiti z njim dva dni? Pogledala ga je. Zdel se je kakor vselej: iskren in miren. Martini se je srce malce stisnilo.

"Vstopil bi v Orsay ob 16.20, vi pa na Austerlitzkem kolodvoru. Kaj pravite k temu?"

"Čemu?" se je začudila Martina in zardela.

"O bog, ker bi me slučajno lahko kdo od mojih domačih spremil."

Morda stari gospod, je pomislila Martina, stari gospod, ki je videl v njej lepo in pametno dekle? In če sta prijatelja, čemu potem takšne skrbi?

Dva dni pred 14. junijem je Gilbert telefoniral: "Torej velja? Mi ne odrečete — za gotovo?"

"Da, velja," je rekla in odložila slušalko. Najraje bi zajokala, toda, ali se zaradi prijateljstva joka? Bila je prepričana, da se mu bo telefonično izgovorila. Čemu pa je potlej neprestano čakala? Česa je čakala?

Zadnjo noč ni zatisnila očesa. Zjutraj se je zalotila, da z vso naglico meče potrebne reči v kovčeg. Vsaka njena kretnja je kričala: Da, da, dočim je srce silno in tesnobno bilo: Ne!

Ko se je opoldne vrnila z ministrstva, je kakor v vročici pogledala na kovčeg in legla na otomano. Zdaj je prišel trenutek, ko Gilbert zapušča hišo svojih staršev, to lepo hišo sredi vrta, starega in dobrega, kakor je preteklost te hiše in se v spremstvu očeta ali ene izmed svojih ljubkih sester vozi na kolodvor. In zdaj niti za hip ni izpustila oči z zapestne ure. Vlak je privozil na Austerlitzko postajo in Gilbertov mladi obraz gleda iz okna, da bi njegove iskre oči ugotovile, da Martine ni. — Martina je držala v roki uro in njen pogled je blazno sledil minutam in sekundam, ki so malone bile v njenem srcu.

Vlak je odpeljal.

Gilbert je skomignil z rameni in sedel v kot voza. "Neumno dekle, pokvarila je izlet," tako nekako pravi — slaba tovarišica — da, tako nekako.

In Martina je zajokala.

Mož z rentgenskimi očmi

Napisal *F. Feber*

Že kakšne pol ure je bil brzi vlak na poti. Oddelek drugega razreda, udobno in mehko oblazinjen, je bil prazen in zapuščen.

A ne dolgo. Kajti vanj je stopil neki gospod, položil svoj kovčeg v mrežo, se zlehnil v levi kot, v smeri vožnje.

Pet minut pozneje se je prikazal drugi gospod in sedel nasproti svojemu sopotniku v desni kot.

Prvi gospod — imenovali ga bomo A — si je prižgal cigareto, izvlekel neki časopis in začel brati. Gospod B si je prav tako prižgal cigareto, prav tako izvlekel časopis in začel brati.

Nekaj časa sta vladala v oddelku mir in sloga. Dokler ni gospod A na lepem stopil k oknu in ga odprl.

Obraz gospoda B se je zmračil.

"Vsaj vprašali bi poprej za dovoljenje, preden ste odprli okno", je zabrundal.

"To se mi niti najmanj ne zdi potrebno," je zagodrnjal gospod A, ne ravno prijazno. "Ne vem iz kakšnega vzroka bi se moral v tej luknji zadušiti."

"Pri takšnile temperaturi vendar ne odpiramo oken", se je razburil gospod B. "Ves sem revmatičen in si zaradi vaše lakote po svežem zraku ne maram nakopati smrti."

"Če imate revmatizem, pojdite v bolnišnico, nikar pa ne nadlegujte svojih sopotnikov!"

"To je nesramnost! Vi ste grobjan, čisto navaden grobjan!"

"Te žalitve si ne dovolim! Takoj jo prekličite!"

"Niti v sanjah mi ne pride na misel."

Glasova obeh bojevitih popotnikov sta bila čedalje glasnejša. Naposled že tako glasna, da sta priklicala sprevodnika.

"Kaj se je vendar zgodilo, gospoda," je hotel vedeti možak v uniformi s predpisano uradnim tonom.

"Tale gospod tukaj," je dejal gospod B, "bi rad videl, da bi si nakopal smrt pri ledenem prepihu."

"In gospod tukaj," je segel vmes gospod A, "hoče, da bi se tukaj notri zadušil."

"Toda gospoda", je skušal sprevodnik posredovati, "to vendar ni vredno razburjanja. Naposled se bo že našla rešitev. Pravilo pravi . . ."

"Zato zdaj ne gre", je zakričal gospod A "gospod tukaj me je strahovito užalil. Grobjan mi je dejal. Tega si kratko in malo ne dovolil! Izvršite svojo službeno dolžnost, gospod sprevodnik, stopite noter in temu človeku pošteno stopite na prste!"

Sprevodnik je bil obupan. "Do tega nimam pravice, gospod. Se boste morali že pri prihodu na postajo obrniti na policijo."

"To bom tudi storil!" je zagodrnjal gospod B.

"Tako, to boste storili? Porogljiv nasmeh je spreletel obraz gospoda A. "O tem si dovolim dvomiti." In obrnjen k sprevodniku, je nadaljeval:

"Dajte, poglejte vendar gospodovo vozovnico!"

To je bilo nekaj, do česar je imel sprevodnik polno pravico. Prav za prav ni prav razumel, zakaj bi bilo to potrebno, vendar je od gospoda B vendarle zahteval, naj mu pokaže vozovnico.

A glej, na lepem je gospod B zardel, v zadregi se je odkašljeval, dolgo je brskal po svojih žepih, naposled je pa še bolj v zadregi izvlekel na dan vozovnico.

Sprevodnik si je s strogim obrazom ogledal košček lepenke:

"Ta je pa lepa!" je dejal jezen. "Sopotnika si drznete užaliti, poleg tega pa sedite še v drugem razredu z vozovnico tretjega razreda. Takoj pojdite z m... tretji razred in plačajte ... s kaznijo vred!"

Ponižno je vzel gospod ... jo torbo in je šel za ogo... sprevodnikom kakor polit...

Gospod A se je udobno ... nazaj v svoj kot in se je k... omejeni gospodar svojega ... ga kraljestva veselil svežeg... ka.

Vlak se je ustavil. Gosp... je izstopil in se židane vol... dal k postajnemu izhodu. ... lepem je poleg sebe zagleda... spoda B.

"Rad bi se vam opravič... dejal ta. "Besedo grobjan p... cujem."

"Me veseli, da spreviditė... vico. To se pravi . . . tu... prav za prav nisem preveč ... ral svojih besed," je prizna... spod A spravljivo.

"To je torej poravnano. ... mi pa prosim pojasnite sa... no: kako ste vedeli, da i... vozovnico za tretji razred. ... morate imeti prave rentg... oči?"

"Rentgenske oči? O ne", ... branil gospod A. "Ko ste s... žigali cigareto, ste s šk... vžigalic izvlekli tudi svoj... zovnico. In tako sem vide... ste imeli vozovnico za tretji ... red. Bila je namreč rjava, ... tako kakor moja . . ."

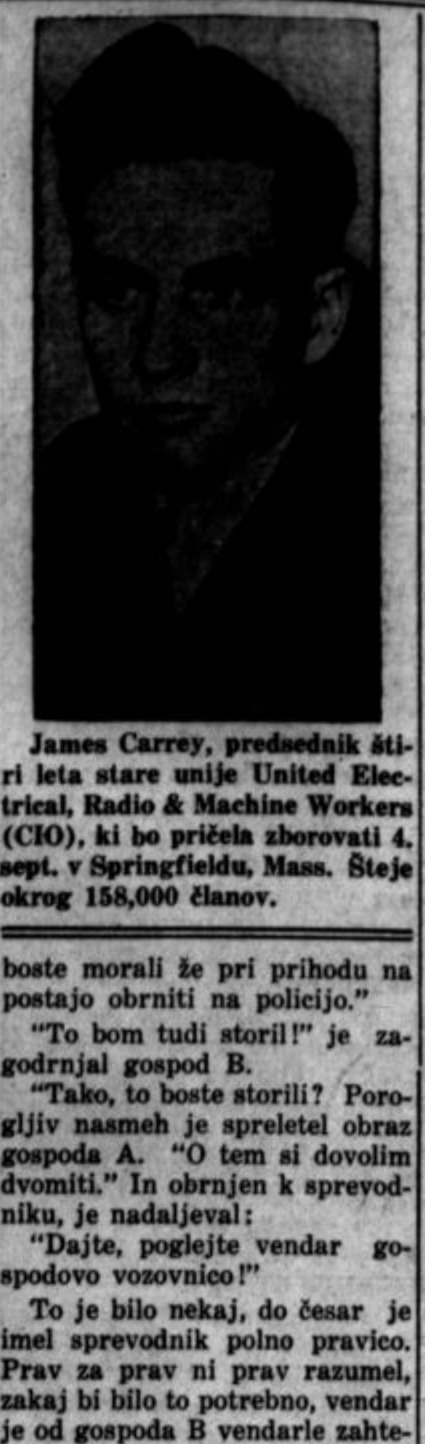

James Carrey, predsednik štiri leta stare unije United Electrical, Radio & Machine Workers (CIO), ki bo pričela zborovati 4. sept. v Springfieldu, Mass. Šteje okrog 158,000 članov.

Najzanesljivejše dnevne ... lavske vesti so v dnevniku "... sveti." Ali jih čitate vsak ...

Rad bi izvedel

kje se nahaja po domače ... ZORINOVA MARJETA iz Vod... Šmartno goro. Njeno dekliško i... Logar. Ako kateri rojakov ve ... naslov, prosim, da mi to sporoč... bo sama čitala ta poziv, naj se p... si na naslov: Joseph Gubanc, RF... Geneva, Ohio. —(A...

Listen to and Advertise o...

PALANDECH'S YUGOSLAV R...

Folk Songs and Mu... Tamburitza Orches...

Station WWAE, Every Sunday 1... 586 S. Clark St., Chicago — Est...

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, kn... koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

■ ■ ■

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo prve ...

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto ... prištejo eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni na... nini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 ... eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 ... tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, ... je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina ... gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. C... listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je	$7...
1 tednik in	4.80	1 tednik in	...
2 tednika in	3.60	2 tednika in	...
3 tednike in	2.40	3 tednike in	...
4 tednike in	1.20	4 tednike in	...
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	...
Za Evropo je	$9.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Mone... Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti č... SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj ... tednik, bode moral cisti član iz dotične družine, ki je tako skup... naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu list... in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori... tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $..........

1) Ime.......................................Čl. društva št. ....

Naslov ....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)...Čl. društva št. ....

3)...Čl. društva št. ....

4)...Čl. društva št. ....

5)...Čl. društva št. ....

Mesto.................................. Država............................

Nov naročnik.......................Star naročnik......................